

theo bennes

w a r e m p e l

copyright © 2009 Theo Bennes
eerste druk februari 2009
teksten, illustratie, omslag en tekstopmaak Theo Bennes
drukwerk ConcernDrukkerij Almelo
een *Theo Promotor* productie

www.theobennes.nl

Elk mens zou het talent moeten hebben om een ander te zien
zoals ie is - *Gonneke Bennes, MSc*

Misschien begint het echt, maar ik worstel nog met wat
woorden - *Ben Bennes*

Ik voel me vaak de tolk, het buitenbeentje tussenbeide. Degene
die dat op zich neemt wat niet valt te vermijden - *Deev Bennes*

Voor Hanny (*Je bent de vleesgeworden schop
onder mijn kont*)

Beren dan maar weer

Het was een doodgewone dag, zo'n dag gevuld met louter nietsvermoedendheid. Wij waren met z'n tweeën onderweg in de auto en reden ergens tussen Kloosterhaar en Sibculo toen ze tegen me zei: "Wat ben je toch weer diep in gedachten. Volgens mij wordt het tijd dat je je hoofd eens gaat leegmaken. Waarom begin je niet voor jezelf?"

Wie mij een beetje kent, weet dat ik een dergelijke opmerking normaal gesproken in eerste instantie laf zou hebben afgewimpeld (ik had de eventuele ondernemer in mijzelf altijd zorgvuldig weten te negeren en bij het woord 'risico' breekt het angstzweet mij spontaan uit). Dat deed ik ditmaal echter niet. Ik ging serieus op haar woorden in en reageerde met een daadkrachtig gestameld: "Vind je?" Zij knikte en begon pluspunten op te sommen. Ik liet vlinders binnen in mijn buik. En na een kwartier verwoed heen en weer praten, weifelend wegwuiven van nadelen, afwegen en evalueren van eventuele valkuilen werd daar en toen het plan geboren: ik werd Eigen Baas. "Goed zo" zei mijn vrouw bemoedigend. Niettemin zat ik achter het stuur met in mijn hoofd meer vragen dan antwoorden. Ik was op dat moment nog vertegenwoordiger, al eenentwintig jaar, en mijn creatieve werkzaamheden in de avonduren hadden inmiddels een veelbelovend begin gemaakt met behoorlijk uit de hand lopen. Ik had meer ideeën dan tijd. De inspiratie begon mij steeds meer lastig te vallen, mijn hoofd stroomde over. Zij had gelijk: het werd waarschijnlijk tijd. En zelfs ik vond hem nu rijp genoeg.

Er moest een bedrijfsnaam komen - *Theo Promotor*, een logo, een introductiebrief, een stapel visitekaartjes en iets van boekhouding. Ik moest de belastingdienst bellen, de bank, de Gouden Gids, mijn baas diende het uiteraard ook te weten, ik... Maar allereerst ging ik naar de Kamer van Koophandel, om precies te zijn op 4 februari van het allerlaatste jaar van de twintigste eeuw.

Ik begon het avontuur trots te vertellen aan iedereen die het maar wilde horen (trouwens ook aan iedereen die het niet wilde of niet wist dat ie het wilde horen, hetgeen volgens mij de kern is van wat reclame inhoudt). De reacties waren verdeeld, niet iedereen stond meteen uitzinnig te springen van enthousiasme. Eén opmerking kreeg ik echter wel heel vaak: die van hoe plezierig het wel niet is als je met je liefhebberij in je levensonderhoud kunt voorzien.

Ik ken overigens vele malen meer mensen die van hun werk (ongemerkt en meestal onbedoeld) een allesbeheersende hobby hebben gemaakt dan andersom. Nee, dan mijn werkweek. Op zaterdag naar een muziekfestival, het lezen van een boek, boodschappen doen, poepen of een concert op tv: ik noem het al gauw 'werken'. 'Inspiratie opdoen'. 'Onderzoek voor een opdracht'. Ik ben inmiddels mijn eigen alibi.

Op verjaardagen, recepties en bij tegen-het-lijf-loop-ontmoetingen op straat, met mensen die je al jaren niet hebt gesproken, komt op een gegeven moment in de conversatie áltijd de onvermijdelijke vraag: "Ben jij nog stééds zelfstandig?", met zo'n toontje van ongelooft. Van ik-heb-er-nooit-vertrouwen-in-gehad. Gevolgd door: "En: kun je d'r van bestaan?" Als ik dat dan zo bescheiden mogelijk bevestig, reageert de terloopse gesprekspartner steevast met het in de Nederlandse volksaard ingebakken jaloeziecliché: "Mooi toch hè: dat je van je hobby je werk hebt kunnen maken."

Dan vertel ik dat ik destijds ben begonnen als tekenaar en mij tegenwoordig het meest bezighoud met schrijven. Voor vakbladen, websites, brochures en columns, onder meer voor *OOR*, met maar liefst drie (3!) hoofdletters. Maar dan gaan ze enkel door over dat tekenen. Want dat begrijpen ze kennelijk, dat schrijven niet.

Maar moet dat niet ook gebeuren dan? Van bijsluiters tot ondertitels, boeken, verpakkingsteksten, gebruiksaanwijzingen en spelregels, iemand moet dat toch doen? Of komt een krant gewoon opeens uit de lucht vallen?

Kijk, toen ik begon, bestonden mijn activiteiten uit het beschilderen van muren en door mijzelf gezaagde stoepborden met allerhande, meestal voor kinderen bedoelde figuren. Ik bedacht en ontwierp voor winkels en artsenwachtkamers ladingen kabouters, clowns, konijnen, kamelen, katten, honden, uilen, apen, olifanten, eekhoorns, noem maar op. Maar meestal beren. Het waren altijd weer beren. Als een winkelier mijn boek met voorbeelden had doorgebladerd en geen idee had wat ie zelf uiteindelijk op de muur wilde hebben, zei ik maar weer: “Ook maar iets met beren dan?” Beren waren veilig, kinderen vonden een teddybeer altijd leuk. Beren waren zwaar in de mode. Maar op het laatst kon ik geen beer meer zien, laat staan er nog één ontwerpen die ik nog niet eerder had gemaakt. Begrijp me niet verkeerd: het is altijd leuk gebleven. Want het waren tenslotte wel mijn beren.

Als ik dan zo’n winkelwand, kinderbrillenpresentatie of speelhoek ging beschilderen, bij voorkeur op een zaterdag, schreef ik voor de betreffende winkelier een vrolijk persbericht. Voor in het plaatselijke huis-aan-huiskrantje. Om maar zoveel mogelijk kinderen uit te nodigen om erbij te zijn als de ‘berenschildermeneer’ de figuren met verf op de muur ging zetten. En zo spraken de kinderen mij ook aan: “Berenschildermeneer, hoe doet u dat?” Altijd weer een feest.

Ik tekende kleurplaten, cartoons, strips, illustraties, ontwierp advertenties, autobeletringen, logo’s, enzovoort. En dat doe ik nog steeds. Ik heb zelfs al menig landschap of ander realistisch natuurtafereel op groot formaat gemuurschilderd. (Met overigens na al die jaren nog altijd plankenkoorts voor elke klus.) Daarnaast geef ik al sinds medio 2000 tekenles aan jeugd van acht tot zestien jaar in het wijkcentrum, elke donderdagavond, en daar leer ik zelf misschien nog wel het meest van. Plus dat schrijven dus: het leesbaar verwoorden van mijn eigen mening, beleving en belevenissen, stapels informatie en de notities van inmiddels honderden interviews. Duizend deadlines. Want ik móet een deadline. Een opdrachtgever die tegen me zegt: “Och, zie maar wanneer je ’t klaar hebt” doet mij meer verdriet dan hij zich met zijn behulpzaam bedoelde vrijheidsaanbod realiseert. Zonder tijdslimiet zou ik verzuipen.

Bottomline is de deadline mijn ultieme reddingslijn. Bovendien werkt de agendawang stimulerend. Joe Jackson schreef ooit: “It’s amazing how conducive to creativity a deadline can be.” Hij heeft volkomen gelijk.

Het zijn allemaal zulke leuke dingen en die mag ik de hele dag doen. Elke dag opnieuw. Al tien jaar speelkwartier en ik krijg er nog voor betaald ook. Ik voel mij een bevoorrecht mens.

Maar om hier nou een plaatjesboek van te maken, dat leek mij niets. Nee, dan toch liever een met zorg samengeraapt pakketje zwarte letters, om te lezen.

In de loop van die afgelopen tien jaar heb ik bovendien geheide mijlpalen mogen meemaken als mijn 25-jarig huwelijk, de invoering van de euro (waarbij ik moet bekennen dat ik nog steeds alles terugreken naar guldens), mijn vijftigste verjaardag, een burn-out en de geboorte van mijn eerste kleinkind.

Ik kan inmiddels mijn werk niet meer doen zonder mobiele telefoon, pc, internet (onlangs heb ik in alle stilte ook gevierd dat mijn website al weer vijf jaar onder constructie was) en e-mail, digitale camera, diazepam, USB-stick, mp3-speler, geheugenkaart en Senseo. Stuk voor stuk relatief jonge uitvindingen die in de afgelopen tien jaar een niet weg te denken rol zijn gaan spelen in ons leven. Ga maar na, gereedschappen die ik destijds in ’99 nog volop gebruikte, zoals de fax, het fotorolletje, de kam, de videoband en de diskette, heb ik inmiddels al volledig afgedankt. Maar ja, mijn bedrijf stamt dan ook al uit de vorige eeuw, sterker nog: zelfs uit het vorige millennium.

Afijn: dat gaan we dus vieren. Maar wat doe je dan? Een feestje? Met een slagroompunt, glas champagne in de hand en toastjes op tafel? Mwah. Punt is: u past niet met z’n allen in mijn werkkamer enne... bovendien kan ik op woensdagavond sowieso niet, want dan eh, heb ik, eh, geef ik immers altijd tekenles. Nee, een leuk feestje doen we wellicht over vijftien jaar. Maar ik wil het moment niet ongemerkt voorbij laten glijpen. Zeker iets doen. En uiteraard iets met een creatief toefje.

Vandaar dat u nu dit boekje zit te lezen, dat u hebt gekregen omdat u een opdrachtgever, zakenrelatie, afnemer, contactpersoon, leverancier, lotgenoot, echtgenote, kind, schoonkind, kleinkind, aanhanger van het eerste uur, ouder, familielid, huisdier, vriend, vriendin, kennis, fan, klankbord, handlanger, praatpaal, sympathisant, potentiële klant of uitgever, koffiezetter, boekenlegger, bladblazer, wanbetaler, schuldeiser of (ruimte om uw hoedanigheid zelf in te vullen) van mij bent of wellicht bent geweest.

Ik hoop natuurlijk dat u verder bladert. Dat u het hele boekje leest. En dat u plezier beleeft aan de verhalen, stukjes, columns en ontboezemingen die ik in dit jubileumbundeltje heb verzameld. Want u heeft op één of andere wijze bijgedragen aan het slagen van die afgelopen tien jaar. Zonder u zou ik niet zijn wie en waar ik nu ben, echt niet.

Als u mij op 4 februari 1999 gevraagd zou hebben (en misschien heeft u dat destijds ook wel gedaan) hoe lang ik dacht door te zullen dan wel kunnen gaan, had ik ongetwijfeld geantwoord dat ik dat toen niet wist. En niet durfde voorspellen. Of misschien heb ik er gewoon niet bij stilgestaan. Eigenlijk ben ik nooit zo van het jaren ver vooruitblikken geweest. Maar ook dat is mogelijk weer een schromelijk gebrek aan geloof in mijn eigen kunnen.

Deze tien heb ik zonder al te veel kleerscheuren (maar met des te meer veelkleurige verfvegen en -spatten op spijkerbroeken, T-shirts en overalls) volbracht. Met genoeg. Warempel. Ik geniet met volle teugels. En ik ga daar dito maar gewoon mee voort.

Vuur en een glas graag. Ontkurk de Cubanen.

Ik wil hier dan ook vol overtuiging typen, met luidkeelse pen: ten elf!

A handwritten signature in black ink that reads "Theo Beemes". The signature is written in a cursive, slightly slanted style. There are several dark ink splatters and smudges around the signature, particularly above and below the name.

Goed oefenen in langzaam praten

Met een zekere regelmaat verricht ik in opdracht creatieve werkzaamheden voor de gemeente waar ik woon. Alhier dus.

En voor een bepaalde klus moest ik onlangs een sleutel ophalen bij de Gemeentelijke Technische Dienst. Ik had daartoe een officieel formulier der Gemeente Alhier in mijn hand.

Behalve de sleutel had ik ook een zestal pylonen nodig, teneinde mijn openluchtwerkplek enigermate te kunnen afbakenen. De loketjuffrouw keek mij glazig aan. Toen viel kletterend haar kwartje. “O, u bedoelt pionnen” zei ze op corrigerende toon en ging op zoek naar de sleutel en zes oranje verkeerskegels.

Ik heb daar zo een hekel aan: dat jij als enige iets correct formuleert, maar dat vrijwel iedereen je daar achter je rug om uitlacht. Of jou gaat verbeteren. Als ik in een tekst “te allen tijde” gebruik, krijg ik dat 9 van de 10 keer ‘verbeterd’ retour. Brochures en websites vol met onjuist gebruikte d’s en t’s. Taalfouten en manke zinnen. Tekstcorrectie? Ik verdien er brood met boter mee.

Toen de behulpzame baliedame de spullen eenmaal had gevonden en aan mij wilde overhandigen, werd er in een belendend kantoor kennelijk iemand wakker. “Die sleutel mag niet mee” klonk het traag vanachter het bureau. Er klonk wat gestommel en langzaam verscheen een enorme snor in de deuropening, met in zijn kielzog de bijbehorende man in slowmotion. Hij droeg een shirt met een enigszins onnozele hals.

“Daar hadden ze nooit toestemming voor mogen geven” schepte hij er nog bovenop. De baliedame en ik probeerden te verdedigen dat alles al geregeld was en dat ik zonder de sleutel mijn werk niet zou kunnen doen, maar De Snor bedacht met langzame stem allerlei gemeentelijke verordeningen en belemmerende factoren. Bovendien wist hij niet waar de geplande locatie van mijn klus zich bevond, dus dan bestond

deze ook niet. Achter hem verscheen een tweede snor, getooid met eenzelfde wezenloze blik.

“Die zin op dat formulier klopt niet” was diens triomfantelijke bijdrage. “Die loopt voor geen meter.” Toen ik wilde reageren met een opmerking over het feit dat ik daarmee inderdaad een deel van mijn boterham verdien, zei Snor Eén opeens hardop dat hij wist waar ik mijn werkzaamheden zou gaan doen. En dat ik inderdaad een sleutel nodig had. Ik beaamde dat met een snufje sarcasme, hetgeen hij echter niet proefde. Alle vijftien songtitels van Jay Reatard’s *Blood Visions* spookten inmiddels door mijn hoofd. Snor Twee bekeek nogmaals het formulier, draaide het om en weer terug, en produceerde een superieure grijns.

Toen ik eenmaal naar mijn auto liep, sjokten de Snorren vermoeid naar de koffieautomaat.

Nee, nou niet gelijk roepen: “Ambtenaren!” Dat is onterecht. De volgende dag moest ik namelijk telefonisch een afspraak maken met een zakenrelatie. Zijn assistent zei dat hij van niets wist en dat het daarom nooit kon kloppen dat zijn baas had ingestemd met een bezoek. Daarop vroeg ik hem of hij een snor had. Het werd aan de andere kant van de lijn even stil. Toen hoorde ik hem zeggen: “Hoe weet u dat?”

Soundtracksuggestie tijdens het lezen van deze column: absoluut *De Bureaucraten* van Bram Vermeulen (maar *Catch 22* van Ian Siegal mag ook).

(November 2007)

Plat & zachtjes

langzaam glij ik in de dikke brij van mijn behaaglijkheid

En ik lag net zo lekker. Op mijn linkerzij, met mijn ongedurige rechterhand rechts rustend naast het kussen. Ik dobberde op een wollen drift, zachtjes kabbelend langs de stroom van mijn afbrokkelende gedachten. Roze. Fijn plat. De slaap trad wazig in. Stil en eerlijk aardedonker. Echter. Stukken van een Zin begonnen me plagend te belagen. Ja hoor, daar had je het weer.

Dat gebeurt me dus geregeld en wel op de meest onzinnige momenten. Of ik nou op de fiets zit, mijn pincode intoets bij de kassa van de C1000 of net sta te douchen - de samenzwerende lettergrepen dienen zich arrogant bij me aan. Heb ik zelf niks over te vertellen. Daar had ik nu even geen zin in. Ik kneep mijn ogen stevig dicht, dat zou wel helpen dacht ik. Natuurlijk tevergeefs en tegen beter weten in. Daar vormden zich de woorden al.

Het begon met *de dikke brij*, al snel gevolgd door *glij* en *langzaam*. Die *behaaglijkheid* duurde even langer. De losse woorden sloten zich aaneen, verschoven soms onderling en zochten hun plaats in de rij. De Zin begon te ontstaan en te groeien. Hij nestelde zich in mijn hoofd. Onontkoombaar. Er zou niets anders opzitten dan uit bed te gaan om hem op te schrijven. Lul, waarom ligt er op je nachtkastje dan ook geen notitieboekje? Het idee op te moeten staan lokte me absoluut niet. Ik kon al zo slecht schrijven met mijn geblesseerde rechterhand, en het zou koud zijn buiten het bed.

Nieuwe woorden bleven zich melden. Er kwam iets onbestemds bij, woorden als *huiveren* en *matras*, die evenwel geen plaats vonden in De Zin. Daar lag ik dan in het holst van mijn bed - met in mijn onrustige hoofd één dringende dichtregel en twee onbestemde losse woorden. Uiteindelijk won mijn behoefte aan een warm verpakte slaap het van de aandrang van De Zin. Ik gaf hem deze kans: was De Zin sterk genoeg dat ik 'm de volgende ochtend nog zó in zijn geheel zou kunnen opzeggen, dan kreeg ie een kans. Dan zou ik ter plekke opstaan, naar mijn

werkkamer lopen en 'm noteren. Verdwenen of een stukje kwijt? Dan had De Zin vet pech gehad. Ik was de baas, besloot ik. Ha! De Zin sputterde nog even tegen en probeerde inderhaast nog een woord aan zichzelf toe te voegen. Het was een lelijk woord, dat geheel niet in De Zin paste. Toen ie zelf ook inzag dat dit zijn positie er niet bepaald sterker op maakte, trok hij het woord terug en stemde makkend met mijn ultimatum in. Tevreden zette ik De Zin uit en viel in slaap.

Maar toen ik de volgende morgen twee minuten voor de wekker wakker werd, meldde De Zin zich weer triomfantelijk. Die zou me wel eens even stevig aan mijn afspraak houden. Al dommelend bedacht ik dat er heus niet zo'n haast was bij het nakomen van mijn belofte. Ik zette mijn brein op nul, trok het dekbed eroverheen en draaide me nog een keer om. De Zin liet het er niet bij zitten. Zijn strijd om zelfbehoud werd straf hervat. Hij riep daartoe de hulp in van de twee zwerende reservewoorden van de vorige avond, die ondertussen niet hadden stilgezeten en versterking hadden gekregen van enkele klinkende kornuiten. Stelletje smeerlappen... Er kwam zomaar nog een Zin bij.

ik huiver en ik druk mijn lichaam zacht in het fondant matras

Nu begon het toch interessant te worden, hoewel ik me er nog steeds niet toe kon zetten om in m'n blote kont naar de laptop te lopen. Shit, hoe ging die eerste ook alweer? Hoe *gleed ik* ook alweer in die *dikke brij*, en *van wát* dan toch? Ik begon De Zin kwijt te raken. En ik was nu toch zo ver dat ik dát niet meer wou. Er zat niets anders op dan snel uit bed te stappen, piemelnaakt naar mijn werkkamer te zwabberen, laag gebukt naar het bureau te lopen (trek dan toch ook 's avonds die luxaflex dicht!) en De Zinnen op een papiertje te krabbelen. Hetgeen mijn lijf, zij het onder protest, uiteindelijk dan ook maar deed. Een diepe zucht ontblies mijn mond en ik liep terug naar de slaapkamer om me aan te kleden.

Gedurende de rest van die dag klopte De Zin met regelmaat bij mijn geheugendeur aan, terwijl ik mijn afspraak toch netjes was

nagekomen: ik had hem ferm geparkeerd op een stuk papier. Maar De Zin vond dat ik de klus wel even af kon maken. De lastpak. Aan het werk moest ik! Er diende een gedicht van te komen, vond De Zin, en ik had immers toch niks beters te doen omdat ik danig geblesseerd was aan m'n arbeidshand. Lastig die hand, en in mijn geval werkt dat ook nog 'ns verkrampend. Ik ben rillerig allergisch voor dit soort inkepende blessures. Bloed en wonden, open vlees.

Het zit namelijk zo: afgelopen zondag ben ik gebeten door een enorme hond. Aangevallen omdat ik met gevaar voor eigen leven probeerde een arm oud vrouwtje te beschermen tegen de agressie van het loslopende beest. Het monster hing met zijn angstaanjagende tanden vast aan mijn rechterhand en zijn moordlustige kaken lieten niet meer los. Met vier man moesten ze 'm lostrekken. Een enorm bloedbad. Daar lag ik dan, hulpeloos plat midden op straat. Ik lag open tot onder m'n oksel. Een toevallig passerende wereldberoemde hersenchirurg bood kordaat eerste hulp en probeerde met een tweepersoons dekbed het bloeden te stelpen. Ondertussen cirkelde er boven ons al een helikopter met een filmploeg - CNN was wéér als eerste ter plekke. In de ambulance, met gillende sirene zwaailichtend op weg naar het ziekenhuis, zaten twee crisisteam om beurten geknield op mijn rechterarm om manhaftig de gapende wonden dicht te houden. Vier escorterende motoragenten zorgden voor een vlotte tocht door het drukke verkeer.

Eenmaal in het hospitaal lukte het mij met vereende krachten bij kennis te blijven om in de operatiekamer zelf met mijn goede linkerhand de hondenbeten rechts te hechten en te verbinden, omdat voor het personeel van de Eerste Hulp Afdeling - dat toch heel wat gewend is - de aanblik van de verwondingen te gruwelijk bleek te zijn. Na een verblijf van drie dagen verliet ik het ziekenhuis onder gejuich en applaus van de huilende verpleegsters, die nog nooit zo een dappere patiënt hadden meegemaakt. Ik kreeg een telefoontje van SBS6: of ik niet een eigen realitysoap wou, gebaseerd op dit avontuur en al mijn andere dagelijkse, spannende heldendaden. Verveeld zuchtend zei ik dat ik ze wel terug zou bellen. Ik deelde nog wat handtekeningen (met links!) uit aan de menigte toegestroomde

bewonderaars. Een plastisch chirurg bood me een lift aan. “Nee beste man” zei ik edelmoedig, “ga voort met het genezen der zieken, ik red mij wel.” Volledig op eigen kracht reed ik mezelf in een rolstoel over de snelweg pijlsnel terug naar huis.

Oké oké, het was de ondermaatse Jack Russell van mijn dochter, die me diep in mijn rechterduim en -wijsvinger beet toen ie schrok omdat ik ‘m wat onvoorzichtig bij z’n halsband greep. Zo goed? Een buurman bracht me naar de weekenddokter, die er een drukkend jodiumverbandje omheen deed. “Morgenochtend ermee in de soda, flink jodiumzalf erop en een nieuw verbandje, en dan naar de huisarts voor een tetanusprik in uw achterwerk. Volgende patiënt!” Het scheelde maar weinig of ik was flauwgevallen. Kotsmisselijk. Ik heb lijkleek zitten zuchten en steunen. Ik was heel erg.

Mijn jongste zoon merkte nadien op dat door het bloedverlies mijn te hoge bloeddruk nu wellicht weer wat lager geworden zou kunnen zijn. Ik lachte als een boer die klauwzeer had.

Ik startte mijn laptop op, opende een leeg document in het tekstverwerkingsprogramma, sloeg het op onder de naam behaaglijkheid.doc en begon De Zinnen van het papiertje over te typen. Meteen daarna bleek dat De Zin een gezelschap van aanvullingen met zich meevoerde, dichtregels die zich ongehinderd lieten intoetsen, met de ontspannen vanzelfsprekendheid van een late zaterdagochtenddrol. Ik hoefde amper iets te doen. De woordenreeksen zetten zich in volgorde en stopten toen ze klaar waren. Losse woorden wachtten geduldig op hun beurt, tot de regels zich royaal openden om ze in te laten voegen. Vanaf hier kunt u ritsen. Een gedicht ontstond. Ik voel me soms gewoon gebruikt.

*langzaam glij ik in de dikke brij van mijn behaaglijkheid
ik huiver en ik druk mijn lichaam zacht in het fondant matras
ik wentel mij genoeglijk in de grot in welke ik mij waan
een holletje van hullend donker dat afdoend beschutting geeft*

*ergens op de achtergrond klinkt snelweg en een schorre hond
tumult dat niet voor mij bedoeld is onder deze dekbedschulp*

*de bodem neemt de vorm aan van mijn lijf dat zwaar te zweven
ligt
ik zink in middernacht en schurk me tegen roes en tintel aan*

*diep en dieper zink ik in een marsepeinen slaapfonduie
een vleugel zonder toetsen draagt mijn pieker op een verre
vlucht
ik ril van welbehagen en zoet traag verlaat het wakker mij
als dikke zwarte nachtstroop loopt de slaap over mijn blote*

snurk

(April 2004)

Een leerzame zondagmiddag

Ik hou heel veel van honden en de Neanderthaler is heus nog niet uitgestorven.

Zo, dat mag bekend worden.

Dat eerste voel ik al heel erg lang, eigenlijk al mijn hele leven.

Dat tweede heb ik gistermiddag bij toeval ontdekt, dus elke geleerde die de komende dagen hetzelfde beweert: het is mijn ontdekking!

Zondagmiddag, met mijn gezin lekker op de bank met een drankje, en één van ons kijkt uit het raam naar de stoep die voor het huis langs loopt. Een heel nette mevrouw laat haar hond vlak voor onze deur op de stoep poepen - een behoorlijke portie want het is een enorme sint-bernard. Nou wil je daar niks over zeggen tegen zo'n stakker die die te grote hond stuurloos over straat moet leiden, per slot van rekening heeft niet iedereen het karakter en de geestelijke vermogens om een huisdier op te voeden (laat staan een kind, maar daar hebben we het een andere keer wel eens over, dat is een verhaal apart), dus ik denk: "Ik ruim andermans ongevraagde, stinkende uitwerpselen straks wel weer op." Dagelijkse goede helaasdaad.

Nou wil het geval dat ik meteen naar buiten loop om de hoop zodanig te lokaliseren dat wij er straks in het schemerdonker niet groepsgewijs in zullen trappen en de hoop aldus per portie spontaan mee naar binnen nemen om er vervolgens de vloerbedekking mee onder te smeren. Dan zijn wij dom, die nette mevrouw kan daar immers niets aan doen, dan hadden wij die poep maar moeten opruimen. Onze eigen schuld.

Meteen erheen dus, ik zie die mevrouw verderop nog lopen, en mijn buurman is ook net buiten. Hij en ik evalueren de poep en besluiten dat wij de nette mevrouw erop moeten aanspreken. Met het vriendelijke verzoek of ze het eventueel zou willen opruimen. Dus dat doen we. Oké, we klinken niet vriendelijk op dat moment, het zullen de zenuwen wel zijn geweest, het is ook niet niks om iemand te vragen zijn eigen poep op te ruimen terwijl jij dat eigenlijk behoort te doen als sociaal medeburger. We vragen dat dus. Jonge jonge waar we het lef vandaan halen

en daar kan zij toch niks aan doen en ze doet toch haar best om de hond mee te trekken en wie zegt dat het altijd van háár hond is en als we zo gaan beginnen ruimt ze het sowieso niet op dat kunnen we vergeten want wij zijn vreselijke mensen dat we haar daar op durven wijzen en ze had er niets van gemerkt dat haar gigantische beest zich uitgebreid op de stoep had zitten ontlasten. En wat kent die nette blonde mevrouw enorm veel scheldwoorden en synoniemen voor mannelijke geslachtsdelen, daar hebben de buurman en ik toch wel respect voor. Boos beent ze weg met haar tegendartelende buitenmodel kakfabriek.

Binnen tien minuten zien mijn gezin en ik de boze, nette mevrouw terugkomen met haar hond en haar man, naar wij vermoeden. Ze bellen aan bij onze burens en ik besluit om ook even naar buiten te gaan om mijn buurman mondeling bij te staan. Eer ik echter buiten ben, is de boze nette echtgenoot al begonnen mijn buurman te bedreigen met allerlei vervelende lichamelijke letsels, die de nette echtgenoot hem best wil toebrengen. Hij schopt daarbij ook nog vijf of zes keer tegen de deur van mijn buurman, waarschijnlijk omdat hij op dat moment even niet weet wat hij moet zeggen. Terwijl ik toch de indruk heb dat hij een behoorlijk uitgebreide woordenschat beheerst in het kader van verwondingen en bijnamen.

Als ik de onbeleefdheid heb tegen de nette mevrouw en meneer te zeggen dat we beter niet tot geweld zouden kunnen overgaan, vind ik dan tenminste hoor, het is alles bij elkaar al vervelend genoeg, krijg ik te horen dat ík helemaal als lelijke kleine iets-onverstaanbaars-maar-ongetwijfeld-onaardigs mijn mond (hij gebruikt een ander woord, voorafgegaan door zeker zeven bijvoeglijke naamwoorden, petje af) maar beter kan houden plus naar binnen moet gaan omdat ik anders dezelfde behandeling kan ondergaan als mijn buurman.

Sorry, de hele nette meneer met zijn nekmattjekapsel, druipsnor en leren jasje heeft vanzelfsprekend gelijk. Wat haal ik me in mijn hoofd, iemand te wijzen op wat ie verkeerd doet en dan ook nog verbaasd reageren als ze vervolgens met nog meer verbaal geweld en hulpverlening je deur komen intrappen? Dom van mij. Ik leer het ook nooit.

Inmiddels weet ik dat het nette echtpaar twee straten verderop woont. Ze hebben een heel brede stoep voor het huis. Ik denk erover om binnenkort een paard aan te schaffen.

(Januari 2000)

Een belevingswereld van verschil

Het is een doodgewone doordeweekse dag. Dinsdag. Woensdag. Doet er niet toe. Ik loop me enorm druk te maken om drie blauwe enveloppen bij de post (die overigens na opening elk dezelfde, identieke brief blijken te bevatten, van mijn wekelijkse correspondentievriendjes, met alledrie dezelfde vervelende, strenge tekst en woordkeuze, kost allemaal niks, maar dat even terzijde). Dat is op dát ogenblik van mijn leven eventjes het belangrijkste wat mij bezighoudt. Kort, maar toch. In mijn hoofd. Een tikje zuidelijker in de provincie maakt iemand zich om heel iets anders druk. Die iemand staat in het ziekenhuis bij zijn vrouw, die ligt te bevallen van haar eerste kind. Dan was 't dus donderdag. Beleving. Momentopname. Interpretatie. Hoe verschillend en relatief en willekeurig kunnen ze zijn...

Ik rij in een dorp (ik ga niet zeggen waar dat is, want dan krijg ik weer boze brieven van iemand die toevallig weet dat daar de oom woont van de postbode die ooit verkering had met een meisje dat vroeger nog bij hem in de klas heeft gezeten, en 't is toch zo'n aardige man) langs een voortuin die werkelijk áfgeladen vol staat met een horde, in mijn ogen, wanstaltige tuinkabouters en andere aanverwante gipsgedrochten. De persoon in het huis beschouwt de zorgvuldig geëtaleerde verzameling ongetwijfeld als zijn levenswerk, waar ie jaren en jaren elke vrije seconde aan besteed heeft.

De leeuw denkt: "Ik ga even een hapje eten." De gazelle denkt: "Wie zal er straks voor m'n kinderen zorgen?"

Jij baalt in Almelo omdat de pindakaas op is. Zij wordt in Darfur verkracht door een groep militairen. Waar maak ik me druk om...

De een zit te genieten van het zondagmorgenorgelspel. De ander piekert en hoopt dat niemand ziet dat hij doet alsóf ie iets in de collectezak laat vallen, omdat ie zelfs nog geen tien cent te besteden heeft.

Zij noemt het liefde. Hij noemt het dwang.

De voorste geniet van de rust en het landschap. De achterste vloekt en tiert om zoveel sloomheid en onbenul, en je mag hier toch zeker 80.

Ik steek ontspannen 'n sigaar op (die heel mooi kleurt bij mijn Schotse drankje), me niet bewust van het feit dat een man vier kilometer verderop vecht voor zijn leven.

De een vindt dat de dominee het allemaal maar weer eens mooi verwoord heeft. De ander vindt het voor zoveelste keer een grote partij onzin.

Een donatie betekent hier een paar keer geen koekje bij de koffie, aan de andere kant van de wereld heet het een gered kinderleven.

Kon ik maar eens vaker stilstaan bij het verdriet van een ander, maar mijn pindakaas is telkens opnieuw op. Kon ik maar minder vaak alleen naar mezelf kijken, zodat ik niet steeds met open ogen in mijn eigen valkuil stort.

(April 2005)

Druk druk druk druk druk

Wat u hierboven ziet staan, is niet het dichtdoen van een jas met vijf drukknopen en ook niet het intoetsen van een half telefoonnummer op een mobiele telefoon. Nee, het is hét modeantwoord van de huidige jaren nul (tenminste: zo noem je toch de eerste tien jaren van een eeuw? - ik zou niet weten hoe ze anders zouden heten). Je krijgt de vijf woorden van deze afscheepmantra meestal te horen als je iemand vraagt hoe het ermee gaat. Maar: dat is toch helemaal geen antwoord op de vraag?

Het is ook het standaardantwoord dat menigeen geeft als instant excuus voor het niet terugbellen of reageren op je mail. Ondanks afspraak. In veel gevallen zegt men er ook nog: “Ach ja” voor. Om te benadrukken dat ze er toch écht niks aan konden doen. Dat je je er maar niet zo druk om moet maken. En dat het dus gewoon jÓuw probleem is.

Ik ben ook druk. Maar ik kan nog zo druk zijn, er is altijd iemand drukker.

Dat is de man die mijn digitale plaatjes en teksten op papier inkt. Die bijvoorbeeld dit boekje heeft gemaakt.

Toen ik voor mijzelf begon, wilde ik zoveel mogelijk zelf doen. Maar sommige dingen moet je nu eenmaal uitbesteden, daar doe je niks aan. Dan zoek je bijvoorbeeld een boekhoudmevrouw. Je moet ook iemand achter de hand hebben voor het geval dat je computer niet meer doet wat jij wilt. Of iemand met twee rechterhanden die voeten voor stoepborden voor je maakt en je kan helpen bij klussen waarbij je simpelweg een extra paar handen nodig hebt. En iemand voor je kopieeren voor je drukwerk.

Voor die dingen zoek je mensen die, net als jij, met beide benen op de grond staan. Nuchtere, kleine zelfstandigen. Mensen op jouw golflengte. Waarmee je kunt lezen en schrijven. Tenminste: dat heb ik wel gedaan. En dat bevalt me prima.

Mijn drukker is ConcernDrukkerij hier in Almelo. Vraag het een willekeurig iemand en je hoort: “O, die zitten daar parallel

aan de rondweg, net voorbij het spoorviaduct” (of vlak ervoor, dat ligt er natuurlijk maar aan van welke kant je komt). Ja, dat witte gebouw met die drie vlakken aan de gevel, cyaan, geel en magenta. Daar hoeven ze niet zo nodig elke twee maanden een nieuw interieur en je krijgt er niet iedere keer dat je belt iemand anders aan de telefoon. Nee: Berry Tesink neemt zelf op. Dat communiceert vlot. Diezelfde mate van overzichtelijkheid en informativiteit (is dat een woord?) vind je terug in hun website, www.concerndrukkerij.nl. Helder zonder opsmuk.

Heb ik een probleem? Hij past er een mouw aan. Ik ben overigens zuinig met die mouwen, het moet uiteindelijk voor alle partijen leuk blijven.

Het woord ‘concern’ in de drukkerijnaam slaat natuurlijk op zakelijk, ondernemingen van omvang. In het Engels heeft het echter ook te maken met betrokkenheid en belangstelling, je bekommeren. Vind ik eerlijk gezegd veel toepasselijker.

(Januari 2009)

De afrekening

Het is 1952 en Nederland moet het zeven jaar na de bevrijding onder leiding van minister-president Drees economisch weer op eigen kracht gaan proberen te redden, nu de ruim een miljard gulden Amerikaanse Marshallhulp die het landje de afgelopen vier jaar heeft mogen ontvangen op is.

De kinderen van Nederland maken voor het eerst kennis met het vrolijke weekblad *Donald Duck* en het Amsterdam-Rijnkanaal wordt in gebruik genomen om de Amsterdamse haven met het Duitse Roergebied te verbinden, een geesteskind van de inmiddels gefusilleerde Mussert dat hem er postuum alsnog in laat slagen een blijvende liaison tussen Nederlands en Duits grondgebied te bewerkstelligen.

Er waait een krant vertraagd over de stoep. Een kleine man steekt gehaast de straat over. Hij loopt stevig door, licht gebogen tegen de wind in.

Hij komt elke dag graag ruim op tijd op z'n werk, maar vandaag wil ie zeker niet te laat komen. Het gaat een drukke dag worden in het Utrechtse restaurant waar hij al meer dan elf jaar werkt; er wordt vandaag een grote vergadering gehouden, met koffie, drankjes, alles d'r op en d'r aan.

Hij stapt de personeelsingang van Hotel Restaurant Café Terminus binnen. Hij trekt zijn overjas uit en hangt hem in de personeelsgarderobe. Terwijl hij in de binnenzak van zijn zwarte kostuum tast om te controleren of hij zijn blocnote wel bij zich heeft, wandelt hij de cafézaal binnen waar de vergadering op het punt staat te beginnen.

“Ober!” hoort hij roepen. “Kunnen wij even bestellen?” De bestelling wordt door de kleine kelner genoteerd, en vervolgens brengt hij beleefd zwijgend de gevraagde drankjes rond, terwijl aan de grote tafel druk en gewichtig wordt gesproken. Tijdens de duur van de vergadering herhaalt dit ritueel zich nog verscheidene malen, de debatterende stemmen gaan ondertussen steeds luider klinken.

Als de bijeenkomst na een aantal uren uiteindelijk door de voorzitter wordt afgesloten, worden handen geschud en verlaten de vergadereaars stuk voor stuk de cafézaal.

De voorzitter pakt zijn papieren bij elkaar en staat op om ook te vertrekken. Dan begeeft de chef van de kelner zich naar de grote tafel.

Hij legt de rekening voor de voorzitter neer.

“Dat is niet meer nodig, ik heb al bij die andere kelner afgerekend” zegt de man en wijst in de richting van de kleine kelner die bezig is de lege glazen van de tafel op een dienblad te verzamelen. De chef verexcuseert zich en loopt met de nota in zijn hand in de richting van de kelner.

Als hij vraagt hoe dit zit, kijkt deze hem verbaasd aan. Hij weet van niets. Hij ontkent dat hij met de voorzitter heeft afgerekend, die op zijn beurt bij hoog en bij laag volhoudt dat dit wel zo is.

Inmiddels wordt de consternatie groter dan de chef lief is. De discussie loopt zo hoog op dat de voorzitter van de vergadering met stemverheffing zegt: “Als u mij niet op mijn woord gelooft, kunt u verdere klandizie van ons bedrijf voortaan wel vergeten!”, waarop de chef eieren voor zijn geld kiest.

“U gelooft toch zeker niet dat ik dat geld in mijn eigen zak zou steken?” probeert de verblufte kelner nog. Maar hij wordt door zijn chef naar huis gestuurd; “Voorlopig sta je op non-actief” hoort hij hem zeggen. “We zullen dit eerst eens tot op de bodem uitzoeken.”

Vertwijfeld begeeft hij zich op weg naar huis, terwijl de gedachten kris kras door zijn hoofd tuimelen - 41 jaar oud, al bijna twaalf jaar met een onberispelijke staat van dienst werkzaam bij dezelfde baas, thuis zes kinderen te voeden... En een vrouw die in verwachting is van de zevende. Hoe gaat hij dit thuis vertellen? Wat moet ie doen? Hoe zal ze reageren?

Verdacht van diefstal. Werkeloos. En dan nog de zwangerschap... Hij neemt het bittere besluit om eerst niets te vertellen, om zijn vrouw de spanningen te besparen.

Hij komt thuis, kust z'n vrouw, gaat aan tafel en eet zwijgend zijn bord leeg.

De daaropvolgende dagen gaat hij gewoon 'naar z'n werk', dus voor de vorm op de gewone tijd in zijn werkkleding de deur uit

om vervolgens de dag door te brengen in de stad, of stilletjes lezend in de bibliotheek. En niemand heeft iets in de gaten. Hij speelt een briljant stuk toneel, zonder applaus.

Maar na verloop van tijd begint de spanning aan hem te knagen. Hij krijgt last van zijn maag, en behoorlijk ook. Op een gegeven moment kan hij de schijn dan ook niet langer ophouden.

Hij wacht op een avond laat tot de kinderen naar bed zijn, gaat naast zijn vrouw in de keuken staan en zegt zachtjes: “Ga even rustig zitten, ik moet je wat vertellen.”

Als hij zijn verhaal heeft gedaan en opgelucht achterover leunt blijft zij stil zitten. Natuurlijk is ze geschrokken, maar vooral is ze woest om de onrechtvaardigheid ervan, van het plompverloren veroordelen van de man die zij volledig vertrouwt.

Als ze 'n dag of wat later naar de huisarts moet voor zwangerschapscontrole, vertelt ze de vertrouwensman over het voorval en de gevolgen ervan. Die hoort het in eerste instantie zwijgend aan.

Maar als hij de vrouw hoort vertellen over de ernstige pijn van haar man, die zoals de dokter weet al langer kampt met maagklachten, zegt hij resoluut: “Maar uw man moet zich onmiddellijk ziek melden, vandaag nog.” Nog diezelfde dag meldt de werkloze kelner zich ziek bij zijn chef van Terminus, die dat ondanks alles omgaand doorgeeft aan het GAK.

De controlerend geneesheer van de uitkerende instantie is het echter geenszins eens met de ziekmelding van de kelner en de daaruit voortvloeiende ziekingelduitkering.

Hij weigert om klakkeloos aan te nemen dat er een maagzweer aan de orde is en zet een streep door de uitkeringspapieren. Er moeten eerst maar eens foto's van die vermeende aandoening worden gemaakt in het ziekenhuis vindt ie, hij doet de kwestie af als “aanstellerij” van een “profiteur” en sluit het dossier.

De gedupeerde kelner doorloopt de procedures der röntgenologie gelaten, zich voortdurend afvragend of alles wel weer goed zal komen voor hem en zijn gezin. Op de röntgenfoto's is echter geen maagzweer te zien, hetgeen de

controlerende GAK-arts in zijn gelijk stelt - uitkering blijft nog steeds uit.

Ondertussen zit de werkloze huisvader niet bij de pakken neer; hij neemt allerhande karweitjes aan om in het levensonderhoud van zijn kinderrijke gezin te kunnen voorzien. Hij is tenslotte altijd gewend geweest om te werken, dus ook nu steekt hij ondernemend de handen uit de mouwen - ze zullen hem niet klein krijgen.

De huisarts houdt niettemin, ondanks het onbevestigende resultaat van het ziekenhuisonderzoek, vast aan z'n mening dat zijn patiënt wel degelijk een maagzweer heeft. Hij blijft aandringen op een nadere bestudering van de foto's.

Uiteindelijk geeft een andere specialist gehoor aan de herhaalde verzoeken van de huisarts.

De oplettende arts die ze dit keer bekijkt fronst en slaakt een zucht van verbazing: er zit ontegenzeggelijk een maagzweer, meerdere zelfs, zij het op een nauwelijks waarneembare plek. Schoorvoetend moet hij de huisarts gelijk geven.

De spanning is gebroken. Eindelijk krijgt de kelner, met terugwerkende kracht, de uitkering waar hij recht op heeft. Hij kan nu zonder zorgen de tijd nemen om te gaan werken aan zijn genezing.

Ze halen opgelucht adem - de kelner met zijn inmiddels hoogzwangere vrouw en hun zes dochters. Zijn periode van onzekerheid is achter de rug. En klaarblijkelijk is het lot hem weer gunstig gezind... In de daaropvolgende week neemt zijn chef bij Terminus onverwacht contact met hem op.

“Uit het onderzoek is naar voren gekomen dat jij inderdaad niet hebt afgerekend bij de vergadering” zegt deze, hetgeen hijzelf natuurlijk al die tijd wel heeft geweten.

“Ik zuiver je van elke blaam” vervolgt hij formeel. “Dit alles berustte op een bijzonder onverkwikkelijk misverstand.”

Even heeft de man met het bescheiden postuur het gevoel dat zijn situatie niet nóg beter kan worden, zijn vrouw en hij kunnen hun geluk niet op. En dan wordt op 7 september de baby geboren.

De kersverse ervaren vader rent enthousiast het plein voor hun huis op en roept over straat: “We hebben een dochter!”

opgewonden alsof het zijn eerste is. Het is zijn zevende, hun beider geluksnummer 7.
En de kelner en zijn kleine vrouw benoemen dit meisje vanaf dan hun 'gelukskind'.

(Oktober 2003)

De Verbazing van Nederland

De onderneminkjes in Nederland schieten als kinderstoelen uit de grond, iedereen begint voor zichzelf. Alleen al in 2007 schreven 100.000 kakelverse zelfstandigen zich in bij de Kamer van Koophandel, meer dan ooit tevoren. Het halve land wordt eigen baas: het is de Verbazing van Nederland.

ZZP: de natte droom van UWV en CWI. En s.v.p. nog het liefst z.s.m. De uitkerende instantie knijpt de handjes dicht bij een massale leegloop van de kaartenbakken der werkelozen. Daar zijn ze mooi van af. De vastberaden starter. Uit wanhoop of gewoon een aanval van grenzeloos idealisme. Weer een arbeidsplaats vrij. En weer een verse kans op faillissement en hernieuwde wanhoop. Of wellicht op welslagen. In dat geval: driewerf proost!

Tallose Polen beginnen voor zichzelf in de bouw. De huisvrouw hijgt in de hoorn. Tieners worden met hun webhandeltje miljonair. Eenmanszaakjes. O sorry dames: eenmenszaakjes. Visitekaartjes met als functieomschrijving: Mijn Eigen Baas. Iedereen in kostuum, ik zie weer meer en meer stropdassen en pakken (de Verpakking van Nederland). En het vindt plaats in alle lagen der bevolking, van jong tot bruin en orthodox en van allochtoon tot alle kleuren die je kent (de Verrassing van Nederland). Allemaal een kans op Eigen Zaak. Iedereen leidt (de Verleiding van Nederland).

Over baas gesproken: het is een poos lang mode geweest om te zeggen dat Bruce Springsteen dus écht niet meer kon. In de ogen der trendsetters en 'muziekkenners' had The Boss volledig afgedaan (de Ontbossing van Nederland). Mag ik zeggen dat wij daar in Nederland heel goed in zijn, in die manier van iemand vroegtijdig rigoureuus afschrijven? En stel ik het dan ook te boud als ik beweer dat Bruce pas vanaf 2002 met *The Rising* weer zijn springsteentje is gaan bijdragen? Hij had toen sowieso natuurlijk al een jaar of wat geen studiowerk meer uitgebracht, maar dat terzijde. Toen las en hoorde je opeens: "Ja, nine eleven en New York en maatschappijkritisch en zo, hè." "Zie je wel:

hij was niets zonder de E Street Band” en: “Joh, ik ben hem stiekem altijd goed blijven vinden.”
Zeker sinds artiesten als Arcade Fire, The Killers en zelfs een Badly Drawn Boy hun onvoorwaardelijke liefde voor The Boss niet onder stoelen of achterbanken proppen, kun je nu weer met een gerust hart uitspreken dat je Mr. Hungry Heart enorm oké vindt.

De oude Boss blijft ons Verbazen. Met het oudere werk grijs in de kast (meest op lp), moet ik namelijk eerlijk zeggen dat ik volop geniet van *The Rising*, *Devils & Dust* en de betoverend kritische nieuweling *Magic*.

En van zijn Seeger-avontuur. Want ook Bruce heeft zo zijn idolen. Je hebt nu eenmaal altijd baas boven baas.

Soundtracksuggestie tijdens het lezen van deze column: meesterlijk *American Skin (41 Shots)* van Bruce Springsteen (maar *Jersey Girl* van Tom Waits mag ook).

(December 2007)

Zwaar

Cooper is dood,
ik ben geen baasje meer.
Keihard uit mijn functie ontheven.

Iedereen kent Cooper. Kende Cooper. Onze o zo jarenlange hond. Onze meerrassige hond. Onze elegante kruising van haar moeder, een Drentse patrijshond, met een schnauzer. En te zien aan haar zwaar besnorde, zwart gejaaste uiterlijk en postuur had de stoere schnauzer in haar het duidelijk gewonnen. Zo stapel op het strand, onze zeehond. En graven. Duitse Kuilenschuiver. Onze vanzelfsprekende aanwezigheid. Dertien jaar onlosmakelijk met ons mee gehobbeld. De vriendin van onze kinderen.

Middenin zomaar een nacht wordt ze plotseling doodziek. Als we wakker geschrokken de trap aflopen om te kijken wat die vreemde geluiden zijn die we horen, zien we dat ze de hele benedenverdieping heeft ondergekotst. Overal plassen en poelen met troep. We zien bloed. Arme stakker. En ze doet niets anders dan ons gebogen sloffend en schuld bewust aankijken, met een blik van: “Sorry, ik kan er echt niks aan doen, ik ruim het morgenochtend zelf wel op.”

De keren dat ik die nacht met haar naar buiten ga, zwalkt ze over straat. In de beklemmende wezenloosheid van die nachtelijke wake. Ze kan haar roer niet recht houden. Dreigt constant om te vallen. Ik moet er van huilen. En ze moet die nacht wel twintig keer naar buiten. En alle keren moet ik huilen. Wanhoop en onmacht vechten om het hardst in mijn verstikte hoofd. Een brok nestelt zich voor de rest van de week in mijn keel. Ik besef dat dit niet meer goed gaat komen. Mijn verstand neemt dan en daar al afscheid van haar, maar mijn hart weigert hardnekkig te volgen. De nacht heeft zich kennelijk voorgenomen moordend lang te gaan duren.

Gedurende de hele daaropvolgende dag zoekt ze me steeds op, waar je ook gaat zitten wil zij (na een korte vertraging in het zich begeven naar) komen liggen. Ze blijft in onze buurt.

Ik verbeeld me dat ze huivert.

Ze kijkt me aan maar ook niet, met die grijze knikkerogen van haar. Vol staar. Eén van haar ogen doet vandaag een eigen ding en schiet constant ongecontroleerd heen en weer. De dierenarts durft ons geen hoop te geven. Die hebben we dan ook niet meer. Vandaag wordt een dag van afscheid. En morgen het spuitje.

De kinderen zijn allemaal gekomen. Om haar gedag te zeggen, stuk voor stuk. Gaan bij haar op de grond liggen. Een aai. Herinneringen. “Weet je nog dat we haar met z’n allen in de Mini uit Lutten hebben opgehaald?” Gezin van kleine mensen en hun kleine kinderen met een heel klein hondje onderweg in een klein autootje. Ziehier de notendop van ons wezen. Onze middelste zit trots met de pup op schoot en is vanaf dat ogenblik onverbrekkelijk met zijn hond verbonden. “Zes weken was ze.” Een knuffel. “En ze sprong altijd zo enorm hoog, wel ruim ’n meter. Wat zullen we dat missen. Recht op en neer als een jojo.” Tranen en vaker slikken dan normaal. Nog veel meer herinneringen. Onze hond is ook maar een mens.

Als de kinderen weggaan strompelt Cooper mee naar de deur. Alsof ze ze wil uitzwaaien. Symbolisch en triest. Voor een laatste keer. Starend in de verte kijkt ze afwezig langs ze heen.

Ik heb al mijn afspraken afgezegd. Het kan me niet schelen of ze het begrijpen. Ik weet niet eens zeker of het zelf wel helemaal begrijp. Maar ik wil niet bij haar weg.

Ze voelt zich kennelijk nog steeds opgelaten over vannacht. Telkens voor een plas en als ze moet kotsen, geeft ze aan dat ze naar buiten wil. Onze dame blijft een toonbeeld van opgevoedheid. De uitgesproken dameshond.

Haar heel zwarte vacht vertoont de laatste jaren steeds meer grijs. Als een met zilveren snippers verstrooide bontmantel, het toppunt van hondenchic. Onze stijlvolle teef. Als ze loopt hoor je haar naaldhakken.

Maar als je naar haar kijkt, zie je een beest dat letterlijk zo ziek is als een hond...

Het hartverscheurende beeld doet mijn ogen stevast lekken, de hele dag door: die arme hond die niet anders kan dan wakker liggen staren in het niets, met haar kop gekanteld, in een heel vreemde schuine hoek. En die enkele keer dat ze opstaat om (bij nader inzien toch maar niet) te gaan drinken, doet ze dat zwikkend op vier trillende poten. Ze zakt door haar knieën. Ik vlieg naar haar toe en help haar voorzichtig weer overeind. Even blijft ze beduusd staan. Ik sla mijn arm om haar heen en lijdzaam laat ze zich door mij aaien. Ze voelt koud.

Als ze terugloopt naar haar deken zie ik haar wankelen, vallen en moeizaam overeind krabbelen. Ik draai me om en pak mijn nog vochtige zakdoek.

Wat zal het huis fucking leeg zijn als je thuiskomt. Geen natte neus, geen koekje voor braaf geweest, geen bakje water en geen enkel gedrentel voor je voeten. Je kunt zomaar gewoon doorlopen. Katten in de tuin. En het voer blijft staan. Niet meer een straatje om. De bel kan rustig rinkelen zonder reactie. En je wilt de hele dag steeds maar weer de hond gaan uitlaten. Op die vaste vier tijdstippen van de dag eruit. Iedere keer weer.

Ik wou dat ze mij weer uit kon laten, 's avonds laat of 's nachts, dronken in het donker. Samen lekker lullen - dat wil zeggen: ik tegen haar. Zij deed meestal niet veel meer dan mij alleen maar meewarig aankijken. Ze zal mij zwaar ontbreken.

En nu leg ik de eindeloze afstand af van mijn geparkeerde auto naar de voordeur van de dierenarts. We hebben het wel geprobeerd, maar ze kan niet meer lopen. Ik draag haar. Ze voelt opvallend licht maar de taak weegt mij meer dan zwaar. Onze middelste wilde mee. Want ondanks het feit dat hij allang het huis uit is en inmiddels zelf thuis een jonge hond heeft, is ze nog altijd Zijn Hond. Maar hij kan haar niet dragen. Kan het niet verdragen. Huilt met lange halen. Diep verdriet maakt van de volwassen man weer een kleine jongen.

Ik voel ondertussen al niet eens meer dat ik onophoudelijk snik.
Ik loop hier met 15 kilo liefde in mijn armen. Zij is de ziel
onder mijn arm.

(Juni 2005)

De kanttekening

h et is zo doodstil
muisstil in de ruimte
ik hoor slechts het tokkelend pokken van potlood
en het drummen van de gummen
zacht in de verte muziek van Madonna
een nummer waarvan ik de titel niet ken
zeker bij dansles of zo
ik heb er vandaag maar vier in mijn klasje
de rest bleef maar weg zonder even te bellen
van waarom

ik geef ze in 't wijkcentrum striptekenlessen
maar zij, ze hebben de wijsheid in pacht
denken ze soms
ze weten zo jong al zo goed wat ze willen
denken ze soms
dan roept me d'r één
"Theo"
ik moet dan komen
voor hoe iets dan moet of voor hoe ik het vind
altijd mooi
maar altijd toch ook met 'n minpunt, 'n tipje
kritiek om te leren, de kanttekening

een potlood valt op de betekende tafel
het hout knalt de stilte heel zachtjes in twee
en één slaakt een zucht
de ruimte is groot genoeg voor 30 mensen
je vind er die vier bijna amper in terug
ze zoeken altijd een plek vër van elkaar weg
ik loop me daardoor toch nog een ongeluk

het grote schoolbord wordt me zwart voor de ogen
met krijt kras ik krijsend een voorbeeld erop
met wit
het piept kippenvel

blijf wakker
let op
poe het is ook zo stil hier
ga weer eens ijsberen langs de lessenaars
stil leven
portret, vetkrijt, karikaturen
de grote tl-bakken voor beter licht
gespoelde verfbakjes die liggen te drogen
penselen, houtskool, olieverf, dik papier
de geur van plakkaatverf

het is zo muisstil
het voelt me aan alsof ik zelf weer op school zit...
proefwerk nee nog beter... het is repetitie
het kind met de tekening wordt nooit volwassen

(Juli 2000)

Zeventien

Ik loop langs het oude Elisabeth Ziekenhuis. Het is middag en het is midden maart. Het is tevens Almelo. Het zonnetje schijnt schuchter maar dapper in een ononderbroken blauwe, wolkenloze lucht. Mijn handen rusten in mijn zakken.

Al bijna vijftien jaar is het oude Sint Elisabeth de nieuwe muziekschool, maar het ademt nog altijd dezelfde plechtstatigheid van toen. Die drie van mij hebben er stuk voor stuk hun jeugdige voetstapafdrukken liggen, van het beklimmen van de eindeloze toonladders - een aanloop tot een muzikaal wieweetwat.

De perken aan de voorkant van de muziekschool staan vol vrolijke, veelkleurige violen. Een klein gebogen wilgje fungeert onbedoeld als hun dirigent. Krokusjes klinken als kleine zoenen van Moeder Natuur.

Donderdag tien over drie. De zon is wat wel waterig genoemd wordt.

Terwijl mijn hoofd overloopt van alle associaties knijp ik mijn ogen toe en onderdruk een spontane aandrang om te gaan lopen fluiten; er trekt een rilling over mijn rug en ik weet niet goed of dat nou van de temperatuur is of van genot. Ik draag mijn winterjas met de knopen open.

Uit een openstaand raam op de eerste verdieping van de muziekschool klinken flarden van een hobo of een sopraansaxofoon, iets romantisch van Fauré of Debussy vermoed ik met de mij zo vertrouwde twijfel.

De muziek komt met een vanzelfsprekendheid alsof deze instrumentale ondersteuning gewoon hóórt bij het overdadig optimistische straattafereel. Dan voel ik opeens dat ik glimlach.

Ik loop verder door de straat met de eerbiedwaardige woningen; ik zie erkers en kamerscheidende schuifdeuren en ramen met prachtig glas-in-lood. Sommige van de huizen doen me denken aan het huis waar ik geboren ben - dat huis waar door iedereen vroeger altijd zoveel muziek werd gemaakt.

Ik kom best uit een muzikaal nest, waarbij ikzelf overigens behoorlijk ben overgeslagen. Gelukkig hebben mijn kinderen de

muzikale genen van die kant en van Hanny's kant van de familie wel weer meegekregen bij hun geboorte.

In de verte achter me hoor ik dat de hobotonen me zachtjes gaan verlaten. Zal ik dan toch zelf maar wat gaan lopen fluiten?

Wij hebben een nieuwe huiskamerdeur gekocht, een ouderwetse met drie panelen en ruimte voor een bovenruitje. Een oom van Hanny wil daar voor ons een authentiek glas-in-loodraampje in maken, en die wil graag dat we met een voorstel komen, een ontwerp van hoe we het willen hebben.

Al lopend kijk ik rond in de straat vol huizen met dergelijke bovenraampjes. Maar die daar vind ik niet mooi en die is teveel jaren 20, en die daarboven is een slecht nagemaakte lelijke nieuwe. De meeste die ik zie vind ik te tutterig.

En dan schiet me in gedachten dat oma's huis aan het Beatrixplein waarschijnlijk ook wel van dat soort ruitjes heeft gehad. In de schuifdeuren tussen de voor- en de achterkamer of boven de openslaande tuindeuren achter misschien, of naast of boven de voordeur.

Zou daar op foto's toevallig iets van te zien zijn? Dat zou mooi zijn, een replica van een glas-in-loodraam van m'n oma's ouwe huis in onze woonkamer, die we helemaal aangekleed hebben met vijftiger en zestiger jaren meubelen, verlichting, plantenhangars en andere nostalgische kippenvelkitsch.

Straks thuis gauw gaan zoeken in de dozen met foto's en dia's, neem ik me voor.

Als ik later terugloop naar mijn bij de muziekschool achtergelaten auto is het nog steeds zonnig en heeft een pianoconcert onbescheiden de rol van achtergrondmuziek van de anonieme blazer overgenomen.

Het parkeerterreintje grenst aan de zuidoostelijke muur van de muziekschool en mijn auto staat geparkeerd onder een van de gebrandschilderde ramen van de voormalige kapel, van toen het monumentale gebouw nog dienst deed als katholiek ziekenhuis. De verplegende zusters waren toen nog echte zusters - kloosterzusters, net als de nonnen waar ik op de lagere school nog les van heb gehad.

Het was een katholieke jongensschool waar ik sinds 1963 op zat, de Sint Johannes de Doperschool op Hoograven, beter

bekend als de Sint Janschool, vlak om de hoek bij de Sint Johannes de Doperkerk. Een goed rooms godshuis, met pastoor en kapelaan, een huishoudster in de gepoetste pastorie, misdienaars, knielkussentjes en wierooklucht.

Langs de wanden binnenin de kerk stond stap voor stap Jezus' lijdensweg in geschilderde scènes rondom afgebeeld. Voor mij als kind was het als een prachtig stripverhaal, dat mij telkens opnieuw hielp de onbegrijpelijke Latijnbrij van de langgerekte mis door te komen. Zelfs met het Nederlands had ik achteraf moeite - ik heb jarenlang het eind van het weesgegroet gebeden als: "Heilige Maria, Moeder van God, bid voor ons zondags..." Wist ik veel dat ik een zondaar was.

Hemelsbreed lag deze kerk halverwege het huis van mijn ouders aan de Hooggravenseweg en dat van mijn opa en oma aan het Prinses Beatrixplein. De hele familie ging daar ter kerke, en elke zondag na de kerk liepen wij naar het Beatrixplein om daar op bezoek te gaan. Vaste prik, 's morgens naar het plein en 's middags naar m'n andere opa en oma. Elke zondag, week in week uit, maand in maand uit, jaar in jaar uit. Dat ging zo, gewoon omdat dat gewoon nou eenmaal zo gebeurde. Als vanouds.

Naast mijn school stond een katholieke school voor meisjes, de Agnesschool.

De schoolpleinen van beide scholen grensden aan elkaar, ertussen zaten slechts twee met prikkeldraad omwikkelde hekken die model moeten hebben gestaan voor de afrasteringen rondom en op De Muur, die in 1961 in Berlijn werd neergezet om Oost en West krampachtig gescheiden te houden.

In het niemandsland tussen beide schoolhekken lagen landmijnen en er patrouilleerden gewapende militairen met valse herdershonden intimiderend heen en weer. Ik kan me niet herinneren of er ook een wachttoren met een mitrailleur en een zoeklicht voor ondeugende schoolkinderen stond, maar het zal ongetwijfeld zo zijn geweest.

In 1966 ging ik over naar de vierde klas, tegenwoordig zouden we dat groep 6 noemen. Mijn zusje Ellen zou op dat tijdstip naar de eerste klas van de meisjesschool gaan; dat jaar werden

echter beide scholen samengevoegd, tot één grote gemengde katholieke lagere school.

Ik wist niet wat me overkwam, daar en toen moet het verval van de wereld zoals wij hem nu kennen zijn begonnen. Vanaf dat moment werd ik niet alleen meer gepest door - altijd - grotere jongens, maar ook door zelfs nóg gemenere meisjes.

Nu gaat het inmiddels wel weer wat beter met mij. Maar nog altijd als ik in een groot oud gebouw loop met hol klinkende gangen en hoge stenen trappen, waar grote menigten mensen zich haastig door voortbewegen, word ik bevangen door een sterk beklemmend gevoel van schelden, op de grond gooien en dingen afpakken. Badend in het zweet word ik plotseling wakker, terwijl ik toch helemaal niet sliep.

Op den duur ben ik wel aan het verschijnsel ‘meisje in de klas’ gewend geraakt, maar dan hebben we het over zeker anderhalve klas verder.

Zo in die tijd dat ik in de vierde zat, heb ik met mijn klas nog een periode gymnastiek gehad in de grote gymzaal van de middelbare school verderop in de wijk, met uitzicht op de Vaartserijn. Het vak gymnastiek stond voor mij in die tijd gelijk aan een wurgende nachtmerrie overdag vol angst en falen - met de misselijkmakende geur van linoleum gecombineerd met zweet, maar het was op de mulo waar mijn tante Jacqueline op zat en dat element ervan vond ik reuze interessant.

Om indruk op de andere jongens te maken wees ik haar aan in het groepje ‘grote meisjes’ dat langsliep, meisjes van 15 die vergeleken bij tienjarige jongetjes als wij al Echte Vrouwen waren.

“Dat is een tante van mij” pochte ik dan stoer, en voor ’n minuut of zeven was ik even onsterfelijk onaantastbaar. Dat deed niemand mij na!

Het waren de laatste jaren van de mulo. Toen ik in 1968 eenmaal naar de middelbare school moest had minister Cals met zijn vermaledijde Mammoetwet zojuist de onderwijsvorm omgegooid naar de vierjarige mavo, en de aloude hbs zelfs opgesplitst in een vijfjarige havo en een zesjarig vwo. De gezamenlijke brugklas voor al deze schooltypen werd ingevoerd om elke leerling een gelijke kans te geven, hetgeen schromelijk

mislukte door de onderschatte niveauverschillen tussen de leerlingen. In de onderwijswereld heerste alom opstandige verdeeldheid.

Zelfs op de mavo heb ik nog les gehad van een enkele non.

Ik weet nog dat ik Nederlands kreeg, met overdadig veel aandacht voor het tot op het bot ontleden der edele dichtkunst, van Zuster Hadewych, die overigens al niet zo'n pinguïnjurk meer aan had als haar collega's voor de klas voordien op de Sint Janschool pleegden te dragen.

In 1975 ben ik naar Berlijn geweest om te kijken of die Muur wel echt zo overeenkwam met mijn beeld van onderdrukking tijdens mijn lagere schooljaren. Het klopte precies, toen ik op een gegeven moment overmoedig een groepje militairen internationaal begroette met één vinger, werd er gelijk een machinegeweer op me gericht.

De Muur is wel eens de langste muurschildering ter wereld genoemd, een opruiend kunstwerk van meer dan 150 kilometer provocerende illustraties en anonieme hartstochtelijke wanhoopskreten.

Veertien jaar later vonden de autoriteiten het welletjes geweest en is het wanstaltige symbool van de scheiding van de Berlijners én van de seksen uit mijn kindertijd afgebroken.

Muurschilderingen maak ik overigens nog altijd, echter niet altijd even tegendraads.

Afwezig tast ik in de diepe zak van mijn jas naar mijn autosleutel. Ik merk dat ik nog steeds glimlach.

(Maart 2003)

Geen kunst aan

Met Pinksteren konden we elkaar allemaal verstaan, maar dat is al wel weer een poosje geleden. De eerste Pinksteren. De discipelen wisten niet wat ze overkwam. Geen vertalingsmisverstanden meer - geen Wat & Hoe In Het Babylonisch, één taal voor iedereen en niet meer met handen en voeten. Eventjes kon iedereen elkaar begrijpen. Kon. Want dat moet je ook nog willen. Hoe kan het anders dat theologisch onderlegde schrijvers in periodieken als dat waarin u nu zit te lezen mij zaken proberen uit te leggen die ik allang begreep, maar die ik door hun gezocht en log omwonden woordgebruik opeens onmogelijk meer kan volgen? Of dat dominees nog steeds vanaf de preekstoel... Maar dit stokpaardje begint slijtage en kauwverschijnselen te vertonen.

Ik zit op een ongemakkelijk, hard plastic klapstoeltje in een halfvol, overgesubsidieerd expositiezaaltje, waar een kunsttentoonstelling wordt geopend. Moderne kunst, wel te verstaan. Het is er broeierig. De stoeltjes zijn onderlangs onderling met elkaar verbonden middels een lange metalen stang, zodat, als ik me beweeg, de man die naast me zit (en trouwens iedereen op de hele rij) volledig synchroon mee wipt. Dus ik zit stil. Ik begin actief te zweten.

Een dame in een waarschijnlijk serieus bedoeld mantelpak loopt naar een microfoon voor in het zaaltje. Het blijkt een ongegeneerd opgewekte mevrouw te zijn, die aankondigt de expositie met enkele woorden te gaan openen. "Ik zal het kort houden hoor" liegt het mantelpak monter. "U komt hier per slot van rekening voor de kunstwerken."

Aan de zijkant van de zaal staat een bebaarde man meewarig rond te kijken; hij bevindt zich ongemakkelijk in zijn kostuum en draagt sandalen. Dat moet de kunstenaar zijn.

Het mantelpak gaat mondeling haar tweede kwartier in. Ze wijst op een belicht kunstwerk: drie opgerolde graszoden, elk met een handvat als van een handtas, en één ervan ligt op een metalen steekwagentje. Ik meen te horen dat ze het object

“meeneemgras” noemt, maar ik hoop me te vergissen. De aanwezigheid van het karretje verklaart ze met: “De uitzichtloosheid van de huidige samenleving, gevat in de schreeuw om aandacht die de steekwagen toch eigenlijk symboliseert.” Mijn ene wenkbrauw duwt zich met kracht omhoog. “Voeg daarbij de behoefte van het individu om ultieme vrijheid te kunnen ervaren - ‘ik wil zelf kunnen bepalen waar en hoe ik mijn tuin positioneer’ als het ware” vervolgt ze met een brok in de keel, “en het beeld is compleet: gevisualiseerde draagbaarheid in schril contrast met ondraaglijkheid, maar tóch gedurfd gecombineerd...” Ik zie gewoon drie plagen gras op een karretje. Ze bazelt nog even door over “emotionele elementen” en hoe “bepalend voor het werk van deze kunstenaar” die zijn, en ik krijg opeens een por in mijn zij.

De man naast me vraagt of ik asjeblieft zou kunnen ophouden met snurken. Opgelaten richt ik mijn aandacht weer op de jurk achter de microfoon. Dan zie ik dat het liedboek op mijn schoot opengeslagen ligt op gezang 245. “Wek hen die niet verstaan” val ik hikkend in.

(Juni 2004)

Tikje te veel Bogart

Ik kwam langzaam bij mijn positieven, of waarbij ik dan ook dacht te zullen komen. Zo veel heldere belletjes had ik nog met geen Kerstmis in mijn oren horen schellen.

Langzaam maar zeker kon ik weer wat vormen onderscheiden. Ik hing half uit mijn ouwe zwarte Oldsmobile. Ik hees mijzelf weer met m'n kont op de doorlopende voorbank en zat zijwaarts uit de auto geleund met mijn voeten op de treeplank van de wagen. Met mijn rechterelleboog leunde ik op de verchromde ring op het grote stuurwiel. Zodra ik mijn bonzende hoofd uit mijn handen omhoog liet komen, zag ik het al - natuurlijk nergens meer een lijk. Zoals ik zou verwachten in een jaren 40 film noir.

Ik wachtte tot de big band in mijn hoofd een kleine koffiepauze hield, en stapte uit de auto de nachtelijke regen in. Motregen, die zo vet aanvoelde dat het leek of ik kip had zitten kluiven en vervolgens mijn gezicht niet had schoongeveegd. Ik raapte mijn grijze hoed op en plaatste hem op het natte orkest dat zo te voelen de koffie al weer op had. Als in een waas zag ik mijn natte two-tone schoenen het knarsende grind belopen, dat tekeer ging alsof het de hoofdrol mocht vervullen in een goedkoop radiohoorspel. Ik moest iets door mijn knieën gaan om te kunnen zien wat hier gebeurd moest zijn. Er waren sporen van een versleept lichaam en van een paar naaldhakken dat nerveus heen en weer had getrippeld. Stiletto heels. Geen bloed. Regen.

Verderop zag ik bandensporen. Het spoor van het gesleepte lichaam eindigde daar waar de achterkant van een mij onbekende auto zich moest hebben bevonden, met er omheen veel voetafdrukken in verschillende maten. Als die arme drommel in de kofferbak nog geleefd zou hebben, had ie kunnen controleren of het lampje aan de binnenkant van de kofferruimte wel echt uitgaat bij het sluiten van het deksel. Nu zou er vermoedelijk net zo veel leven in hem zitten als in een tas boodschappen. Het natte grind glom in het licht van de gedeukte lantaarn.

Ik knerpte terug naar de Oldsmobile en wilde net instappen toen ik iets onder de treeplank zag liggen: a book of matches. Zo'n mapje met platte lucifers die je er uit moet breken, met reclame-opdruk van een hotel of bedrijf. Dit kartonnetje las Mermaid Hotel. Ik wist waar dat was. Ik deed het open om te ontdekken of er binnenin iets geschreven zou staan, zoals dat in elke gangsterfilm altijd het geval is. Het cliché bleek waar. Er stond een nummer in, 06 en dan 443 en dan nog vijf cijfers, onleesbaar geworden door de vette regen, die ook al aardig z'n best deed de vouwen uit mijn goeie bandplooibroek te druilen. Als ik zou willen, had ik in de omslagen van m'n broekspijpen de neerslag kunnen meten. Ik stapte in de sedan en sloot het zware portier, ik stopte het halflege lucifermapje in mijn binnenzak.

Mijn brede revers hingen er bij als bloemen in een vaas zonder water - met dit verschil, dat de revers wél doorweekt waren. Ik nam een sigaret uit mijn verchromde sigarettenkoker. Hij klikte niet eens meer bij het sluiten. Waarschijnlijk omdat ie per dag wel dertig keer open en dicht moest. Ik zou moeten minderen, maar het leek of mijn naar nicotine hunkerende longen mijn handen hadden omgekocht om toch maar weer telkens die koker te openen en dan zo'n slaafstaafje in mijn mondhoek te duwen. Vlam.

Met mijn ogen half dichtgeknepen door de rook van mijn eigen sigaret startte ik de wagen. Ik bewerkte de stuurversnelling als was het een slagersmes dat door de ingewanden van een varken ploegde en ruitenwisperde naar de stad terug, het grind stil achterlatend.

Bij mijn kantoor aangekomen viel mijn beroekte oog op de handgeschilderde naam die op de matglazen ruit in de sponning van de deur prijkte, met de toevoeging Private Investigator. Dezelfde naam die ik vanuit dit kantoor in spiegelbeeld in een halve cirkel op het buitenraam zag staan. Het raam dat uitkeek over de grootstedse natzwarte straten, slechtverlichte steegjes en aan- en uitplagende neon uithangborden die eenzame zielen lokten om precies daar, achter de gevels met die neons, hun geld te komen uitgeven aan drank, slechte seks of

gemanipuleerd gokken. Ik draaide de luxaflex halfdicht. De druppels op de ruiten glimglinsterden als de grindkiezels die ik nog geen uur geleden van zo dichtbij bekeken had. Was dit werkelijkheid of waan?

Het natte luciferboekje bevochtigde dwars door mijn binnenzak heen mijn vanmorgen nog zo schone en witte overhemd. In het licht van de enkele tl-buis in mijn kantoor zag ik opeens dat er bloed op mijn shirt zat. Een vlek met de omvang van een bierviltje. Was dit mijn bloed? Ik wipte mijn hoed af en voelde door mijn haar. Ik had gebloed, dat wel. Zo groot als een bierviltje. Ik had dorst. Ik trok de dossierla T t/m Z (& Heel Moeilijke Gevallen) met een schrapend geluid open en koos uit alle soorten whisky een fles Jim Beam, die me smekend aankeek om vanavond nog leeggedronken te worden. Dat was dan afgesproken.

Geen ijs, geen water. Puur. Ik had vanavond al genoeg water ondergaan. Ik trok mijn brede stropdas los en liet het palmbomenmotief halflos rond mijn nek deinen, nog slechts op z'n plaats gehouden door de saxofoondasspeld. Ik hoorde trouwens al vanaf dat ik de stadsgrens te snel overschreed slome saxofoontonen op mijn achtergrond. Jazz, cool cool jazz. Archie Shepp. *Trouble In Mind*. Zoals je dat in elke goede detectivefilm langs het zwart-wit hoort dreinen. Rust. Slaap en dromen. Een twijfelende bourbonslaap. Puur.

Toen ik de volgende ochtend wakker werd, bleek de combinatie van de driekwart vol leeggedronken fles met de eerdere dreun op mijn kop een hele slechte te zijn. De big band van de vorige avond had versterking gekregen van een paar extra drummers en zo te voelen hadden ze voorlopig nog geen koffiepauze. Ik lag midden tussen de papieren half over mijn bureau, en de hoorn van de telefoon lag gelukkig naast de haak te slapen. Mijn horloge wilde me niet vertellen dat het al kwart over tien was. De neonreclames waren allang uit, maar als ik zag hoe de zon probeerde de luxaflexstroken uit elkaar te duwen, dacht mijn katerkop: "Geef mij maar neon." En nacht.

Ik was me er terdege van bewust dat je in mijn line of business niet zonder revolver kunt - 't was een verlengstuk van mijn

rechterarm. Maar ik had gewild dat ik hem vóór afgelopen nacht uit mijn schouderholster had gehaald: de six-shooter drukte nu een levensechte en pijnlijke, fossiele deuk in de linkerhelft van mijn nu zo kleffe borstkas. Met de oogopslag die ik voelde dat ik had, had ik zó een Chinees restaurant kunnen beginnen. Bovendien kon ik van mijn gistermorgen nog zo blanco overhemd nu makkelijk vier pannen soep koken. Ik koos voor koffie - strong medicine. Om eens wat afwisseling in mijn ontbijt te brengen, zou ik in plaats van twee, nu drie mokken zwarte koffie drinken.

Na 'n minuut of vijf bijkomen gaf ik het op, mijn bonkend hersenorkest was met geen knop stil te krijgen. Ze speelden een *Dance With The Devil*. Ik besloot op te staan, om me onmiddellijk te herinneren waarom ik als baby pas zo laat leerde lopen. Ik stond weer op van de vloer en probeerde het opnieuw. Ik brulde tegen de telefoonhoorn dat ie absoluut naast het toestel moest blijven liggen, op straffe van ontplugging; hij gehoorzaamde stilletjes. Op de foto in het lijstje op het bureau lachte de blonde vamp met de vlecht me uit.

Als een zombie wurmde ik mijzelf uit mijn klamme 'regenpak' en zocht toch nog maar wat water op. De hete douche probeerde de orkestbak leeg te spoelen maar het dappere hoofdpijnorkest bleef spelen als was het de dance band op de Titanic, en dreunde tomeloos door. De koffie pruttelde ondertussen, lokte me met aromaflarden die mijn neusvleugels streelden - ik beloofde dat ik zo zou komen.

Toen ik destijds had besloten dat mijn kantoor ook mijn huis zou moeten zijn, had ik het luxueus ingericht: de essentiële bruinhouten kantoormeubelen, een badkamer en een bank. En één plant. In de meeste gevallen bleek dit nog te overdadig te zijn, aangezien ik net als afgelopen nacht meestal over het bureau gebogen insliep of buitenshuis een vreemd tweepersoons bed bevolkte. De beslissing om een douche te plaatsen, was een goede geweest. Ik smoorde warm en koud weer in de kiem en druppelde naar de wastafel.

De harmonicabevestiging van de roestvrijstalen scheerspiegel liet zich tot zijn maximum uittrekken. Ik veegde de roestvegen

van mijn hand af aan de hotelhanddoek met het Holiday Inn logo uit mijn verzameling. Mijn kin zeepte ik in met goedkoop scheerschuim en ik begon het botte scheermes langs mijn stoppelkop te krassen. Plotsklaps haalde de bandleider van mijn big band het in zijn botte kop om de drummer een overrompelende solo te laten knallen. Ik deed een pleistertje op mijn kin. The revenge of Jim Beam. Ik trok een kam door mijn natte haar.

Ik knoopte m'n zwarte shirt dicht. Terwijl ik mijn pantalon dichtgulpte, zag ik in de gebarsten spiegel mijn gebarsten kop. Die gleuven en rimpels zouden door tien plastisch chirurgen nog niet weg te boetsen zijn. Zelfs de liter aftershave die ik er overheen sprenkelde liep via de rimpels ergens de rimboe in. A little heavy on the Old Spice. Ik nam nog een verkwikkende duik in een sloot koffie en probeerde de dingen op een rijtje te zetten terwijl ik mijn mond vloekend brandde.

Wanneer en wat, wie en waar, en een telefoonnummer waarvan? Wiens bloed had ik op me? De douchevloer was nu nat en roze - mijn bloed, dat was tenminste één antwoord. Ik deed de brandende bureaulamp uit en ruimde wat papieren op. Ik legde ze in de la Opgeloste Gevallen Van De Laatste 3 Maanden, die was tenminste nog mooi leeg. De bourbonfles en het glas gooide ik in de prullenbak, ik vond vaat zo een slechte uitvinding. Na een blik in de verwaarloosde koelkast nam ik me voor om op straat bij een kraampje wat te eten.

Ik plantte mijn hoed op m'n hoofd, trok een schoon colbert aan en checkte mijn revolver alvorens deze in de holster te steken. Er ontbraken twee kogels. Vraag nummer 7: waar waren die nou weer? Ik moest dus gisteravond geschoten hebben. Shit. Ik liet mijn handzame schutter in de beschermende lederen holster glijden. Spaarzaam gedoseerde saxofoonflarden sprenkelden zich zachtjes rondom de echo van mijn voetstappen in het doodstille trapportaal.

Op straat zette ik mijn zonnebril op mijn neus, het was buiten iets te licht naar mijn zin. Gelukkig begon de dirigent onder mijn hoed voor mijn rust één voor één orkestleden te ontslaan.

Mijn maagwekker begon, drijvend in een plas whisky, langzaam af te lopen. Er werd mij geen stilte gegund. Ik klapte met één hand het lucifermapje open, terwijl m'n andere hand in mijn broekzak me in evenwicht en op de been hield. Ik riep een taxi.

“Mermaid Hotel, 57 Pavillion Boulevard” klonk het uit mijn mond, waarna de morsige taxichauffeur de meter aanzette. Het viel mij op dat hij een iets te klein hoofd had en ik dacht opeens zijn kortgeschoren stekelhaar te herkennen. Hij draaide zich om en hief zijn rechterarm over zijn rugleuning. Ik had het te laat in de gaten. Met volle kracht sloeg hij tegen de rechterkant van mijn hoofd met de korte knuppel die hij in zijn hand had. Ik zakte weg in een zwarte zee van dik troebel water.

(November 2002)

De ouder

Wees maar niet bang, ik zal niet de sprong terug maken naar de eerste jaren van de basisschool, toen je als ouder je kind nog gewoon elke ochtend naar school bracht. Aan het handje, kusje gedag, zwaaien, en na 'n paar uur weer ophalen. Om vervolgens na het middageten het hele ritueel weer te herhalen. Dag in, dag uit. Ouderavonden, klusvaders en voorleesmoeders. Op elke mogelijke manier betrokken en in de buurt. Die terugblik zal ik dus niet maken.

Maar zelfs de stap van de middelbare school (waar je middels mentorensprekuren en musicals als ouder toch nog behoorlijk betrokken was bij de schoolse activiteiten van je kind) naar een hogeschoolopleiding als Small Business & Retail Management is al een enorme.

Plotseling hoor je er niet meer bij. De opleiding biedt én vraagt immers een uitermate grote mate van zelfstandigheid. Daar kiest je kind bewust voor, hetgeen dan ook automatisch impliceert dat de aankomende student diezelfde zelfstandigheid ook richting haar of zijn ouders zal etaleren. De jongvolwassene doet zijn eigen ding. Vindt haar eigen draai. En natuurlijk is dat goed, als opvoeder anno vandaag zou je niet anders moeten willen. Maar ik had als vader van een eerstejaars studente Small Business ietsjes meer binding nodig (wat ongetwijfeld meer zegt over mij dan over haar). Meer vinger aan de pols. En die werd mij geboden in de vorm van aandeelhouderschap in de minionderneming waar mijn dochter deel van uitmaakte in haar eerste jaar Small Business. Ik investeerde mijzelf tot aandeelouder.

Ik kan mij nog levendig de eerste aandeelhoudersvergadering voor de geest halen (vergis u niet: die groep aandeelhouders bestond heus niet uit louter ouders en andere familieleden!). Toen wij binnenkwamen waren twee van de miniondernemers met zweet op het voorhoofd bezig om in een koortsachtige strijd tegen de klok de beamer aan de digitale praat te krijgen, ten behoeve van de geplande presentatie en de verantwoording

van de reeds bestede aandeeleuro's. Het was erg warm in het zaaltje. Er bleken niet genoeg thermoskannen voor de koffie voorhanden, de avond begon iets te laat en een enkele spreker verslikte zich in zijn toespraak voor de volle zaal. Het was kortom een kleinschalige afspiegeling van de ondernemende werkelijkheid: apparatuur doet het bij de voorbereidingen altijd prima en nóóit tijdens de daadwerkelijke bijeenkomst, de onvermijdelijke schoonheidsfoutjes, en er is altijd wel een teamlid dat met charme en een kwinkslag de aanvankelijke spanning van de groep doorbreekt. In de loop der avond ontptopten de leden van de minionderneming zich als een dynamisch team met strak afgebakende rolverdeling, waarbij soms wel heimelijk wat taken en verantwoordelijkheden (kennelijk) noodgedwongen werden verstrengeld. Het applaus was sterker dan de koffie - en die was al niet slap.

Het is ook nogal een omschakeling die de studenten, maar vooral hun ouders moeten doormaken. Zelfs al ben je zelf ondernemer, dan nog zul je alle zeilen moeten bijzetten om met je progressief studerende kroost te kunnen blijven meekomen. Volgt u?

Geen lessen of colleges, en dus amper leerboeken. Een tutor. Werken volgens de POOL-methode. In de hoofdfase met je POP (persoonlijk opleidingsplan) zelf bepalen in welke richting je je ondernemerschap verder wilt gaan ontwikkelen. Assessments. Portfolio. Vraaggestuurd studeren. Volgt u het nog steeds? Dat klinkt allemaal als praktisch. En dat is het ook.

Wij waren er als ouders vanzelfsprekend bij toen ons ondernemende kind op een gegeven moment haar propedeuse behaalde. En tenslotte haar afstudeeropdracht. Maar dan ben je inmiddels al wel een jaartje of wat verder. En zou ik door de groei en ontwikkeling die mijn dochter in die paar jaar Small Business heeft doorgemaakt, het gevoel kunnen krijgen dat ik door háár aan het handje wordt genomen.

Maar ik ben bang dat dat wederom meer zegt over mij dan over haar.

(Augustus 2006)

De vijfde hoofdzonde

Mijn vader en ik hebben in de jaren dat we samen op pad waren óók leuke dingen meegemaakt. We werkten hard en maakten lange dagen, maar we haalden werkelijk álles uit zo'n dag - zowel uit de uren die wij op allerhande buitenlandse levensmiddelenbeurzen doorbrachten als uit de avond en de nachtelijke uren na afloop van een beurs.

Zo liepen wij een keer op een vakbeurs in Brussel. Bij een stand van een fabrikant van exclusieve, bijzonder luxe Belgische bonbons hielden wij even stil. We keken rond en zagen op een tafel een grote zilveren schaal met enorme pralines. De uitnodigende, diepbruine en roomwitte bonbons hadden het formaat van een klein gebakje. Ik pakte een kolossaal wit exemplaar van de schaal en beet er bescheiden een eerste hapje af. Mijn vader koos voor een lichtbruine met donkere strepen. Hij stopte de kolossale bonbon in één keer in zijn mond, hetgeen vanwege de afmetingen van de chocoladejoekel enige moeite kostte.

Plotseling verscheen er een man in de beursstand die vriendelijk vroeg of hij ons eventueel van dienst zou kunnen zijn. Terwijl mijn vader mij, met zijn mond boordevol chocola, zachte vulling en stukjes amandel absoluut niet in staat een woord uit te brengen, verschrikt en hulpeloos aankeek, zei ik tegen de vriendelijke man: "Goedemiddag. Ik ga even kijken in een stand verderop, maar mijn vader zal u graag vertellen naar welke delicatessen wij op zoek zijn." Ik zei gedag en liet beide mannen achter in de stand. De Belg richtte zijn blik verwachtingsvol op mijn vader, die inmiddels in een lichte vorm van paniek was geraakt en zich met bolle, malende wangen, onverstaanbaar mompelend probeerde te verontschuldigen. Ik liep het gangpad in, keek nog even achterom en liet toen mijn brede grijns een hap nemen van mijn witte buitenmodel bonbon. Hmm, pistache en marsepein. Lekker.

Stappen in Düsseldorf, doorzakken in Bonn. Driedubbele pina colada's in Keulen. Amsterdam, Antwerpen en Utrecht bij nacht. Stuk voor stuk na-beurse activiteiten. Een donkere hotelbar in Parijs. En uit eten in de binnenstad van Londen.

Die avond hadden we gekozen voor Indiaas. Want dat kenden we toen nog niet. En: "We houden immers allebei wel van een beetje scherp." Voor een oriëntaals ingericht restaurant was het er redelijk goed verlicht, hoewel de kleuren van het interieur uiteraard wel schreeuwden, het felroze en het knaloranje om het hardst. Alles was versierd met krullen, frutsels en gouden franje. In alle hoeken stonden beelden van godinnen en Bengaalse olifanten (ik denk althans dat die kitscherig opgetuigde slurfbeesten daar zo heten, maar hé: wat weet ik nou van India?). De muziekkeuze viel in de categorie Bloednerveus. De ober bracht ons de menukaart.

Wij bestelden op het gevoel iets van de kaart dat wij meenden te herkennen van de etiketten van de Indiase maaltijdsauzen die wij sinds kort hadden toegevoegd aan ons delicatessenassortiment. Iets met Vindaloo, kip en Tandoori. Met naanbrood en zoete, bijna geparfumeerd geurende rijst. En knapperige pappadums. Mijn vader bekende ongevraagd aan de ober dat dit: "Our first time eating a meal from India" was. En dat: "We love sharp food" waar wij vandaan kwamen. Achteraf had hij dat misschien beter niet kunnen doen.

Na een kwartiertje wachten, kwam de ober met het eten. Op zijn (inmiddels ongetwijfeld afgezaagde) vraag waar wij dan vandaan kwamen, antwoordde mijn vader trots: "From Holland." Nou, dan moesten wij Gullit en Cruijff zeker ook wel kennen, vond de ober, die meteen zijn collega's wenkte. "Ajax! Dutch football is the best!" In een mum van tijd stond het voltallige bedienend personeel van het restaurant om ons heen en begon hardop namen van Nederlandse voetballers op te noemen. "Gullit, yes? Yes!" Wij knikten driftig mee.

Toen de zes Indiase obers uiteindelijk in de gaten kregen dat we graag wilden beginnen met eten, verwijderden ze zich met tegenzin van onze tafel (en gingen vervolgens met z'n allen in

een hoekje staan smoezen waarbij ze verdacht hard moesten lachen).

Bovenop de schaal met rijst en veelkleurige groentesmurrige lagen twee grote rode pepers. Ik legde er één op mijn bord en sneed er een puntje af, dat ik voorzichtig in mijn mond stopte. “Zal wel lekker scherp zijn” zei mijn vader en stopte de andere peper in z’n geheel in zijn mond. Terwijl hij zijn bord verder vol schepte met vlees, rijst, vlees, groente, veel saus, vlees en nog wat meer vlees, maalden zijn nietsvermoedende kaken gulzig de peper in zijn mond kapot.

“En?” vroeg ik, met een tintelende tong van het geproefde puntje van de hete peper. “Scherp of valt het wel mee?”

Met natte ogen en een rood hoofd probeerde hij zo nonchalant mogelijk zijn schouders op te halen. Ik schepte mijn bord vol en nam een slok bier. Mijn vader had zijn glas al leeg en wenkte de ober voor een tweede. De bedienende Indiër keek mijn zwetende vader aan.

“Everything okay?” vroeg hij geamuseerd. “Taste good, hot?”

Ik antwoordde niet. Ik keek naar mijn vader en zag dat hij knikte. Het water liep inmiddels uit zijn ogen, zijn neus en met stralen langs zijn voorhoofd. Zijn hoofd had de kleur van de peper aangenomen.

“Ajax!” zei de ober en liep weg om het drankje te gaan halen.

“Gaat het wel goed?” vroeg ik. “Je begint zo te zweten. En je hebt een rooie kop... Is het toch heter dan je dacht?” Mijn vader probeerde iets te zeggen, maar zijn stem bracht niet meer geluid voort dan een vreemd piepje. Hij kuchte en probeerde het opnieuw. “Ik ga even naar de wc” rochelde hij. Nog een droog kuchje. Gehaast stond hij op en liep in de richting van een nis met twee deuren, achterin de zaak. Het groepje obers lachte mij net iets te hard.

De rest van de maaltijd was mijn vader stiller dan normaal. Hij at met kleinere hapjes dan ik van hem gewend ben en dronk veel water. Ik zei dat het mij prima smaakte en hij kuchte dat hij het ook lekker vond.

“Warm hier” zei hij en veegde zijn voorhoofd af met zijn servet. Hij schepte voor de derde keer op en ik nam nog een laatste stuk pappadum met korianderchutney. Het opgefokte geploinkploink van de achtergrondmuziek was ondertussen aangevuld met een keur van belletjes, bongo’s en een steeds harder jengelende dame.

Mijn vader bestelde nog een groot glas water. Op zijn vraag of ik nog vlees wilde, schudde ik nee. Hij leegde de curryschotel op zijn bord en nam het laatste beetje rijst. Toen zei ik: “Het had van mij alleen wel wat scherper gemogen.”

(April 2008)

Pozor pes

De oudste zoon van onze Tsjechische huisbaas, die net als zijn vader (en zijn opa, denk ik) Hynek Beneš heet, had ons uitgenodigd om er op zaterdagmorgen bij te zijn als hij om elf uur in het Trutnovse stadhuis op zijn keyboard een trouwerij muzikaal zou omlijsten. Om half elf werden we hartelijk begroet en kon onze rondleiding in het teakhout aangeklede gemeentegebouw beginnen. Na een minuut of vijf hield hij het niet meer. Vol trots begon hij ons alle mogelijkheden van zijn Yamaha toetsentovenaar te demonstreren.

“Hast du zu Hause auch so ein Apparat?” “Nein, zu teuer, 100.000 Kronen”, wat neerkomt op zo’n 7.000 piek. “Zu Hause alter Piano.” Studie? Autodidact! Binnen de kortste keren vlogen ons *Yesterday*, *Love Story*, de *Bruiloftsmars*, *Tulpen uit Amsterdam* en *Bésame mucho* om de oren, op verzoek mét en zonder trompetten, met reggaeritme, propvol violen en drums - afijn, te gevarieerd om op te noemen.

Het enthousiasme en de betekenisvolle glimlachen onze kant op konden niet op. Mijn Zoon II speelde 2 Unlimited. En onderwijl stond mijn twaalfjarige puberdochter constant terzijde te kijken met een gezicht van: “God, bevrijd mij hieruit!” Saai dus. Althans: niet voor de rest van ons. Ik genoot van zijn eenvoudige tevredenheid, ik genoot van zijn hartelijke ontvangst en openheid, van zijn geestdrift, ja: van zijn mensenliefde. Mens, wat voelde ik me indringer, wat voelde ik me toerist. Wat voelde ik mij verwend en westers.

Hij speelde Smetana, hij speelde Dvořák. Nooit meer zal ik die thuis nog kunnen horen zonder te denken aan Hynek Beneš junior.

Hij lijkt op Freddie Mercury.

Daarna volgde de bruiloft.

’n Stuk of zestien feestelijk warm-gekostumeerde mensen die ons aankeken alsof we van een andere planeet kwamen. En misschien is dat ook eigenlijk wel zo. Netjes zaten wij op de achterste twee rijen en stonden op als zij dat ook deden. Soms

keek er één giechelend om. Huilende oma's. Een nors-statige ambtenaar, te korte broek. En er was dus absoluut geen wóórd van te verstaan, maar natuurlijk wisten we precies wat er werd gezegd.

Na de plechtigheid zagen we vanaf het Officieel Balkon de Škoda's vertrekken, richting feest. En toen wij zeiden dat we de volgende twee bruiloften niet meer bij wilden wonen, maar nog even wilden kijken in de door hemzelf aanbevolen, verderop gelegen kerk en museumtentoonstelling fietsgeschiedenis, haastte Hynek zich zijn jas aan te trekken en ons erheen te begeleiden om de dienstdoende museummevrouw ervan te overtuigen niet om twaalf uur te sluiten (het was kwart voor twaalf) maar open te blijven tot deze Hollandse bezoekers álles in het museum gezien hadden - dit allemaal in onverstaanbare woorden.

Er waren twee zaaltjes van plusminus vijf bij vijf meter. We stonden binnen tien minuten weer buiten. Hij had zelfs gezegd dat hij de veertien kronen entree wel wilde betalen (ongeveer één gulden totaal!), hetgeen ik vanzelfsprekend genereus weigerde.

Ondertussen was Hynek al weer terug naar zijn keyboard en liepen wij door stegen en straten met Oostblokkendozen. Opeens vond ik Trutnov veel leuker dan bij ons eerste bezoek.

Dit dorp. Vanmorgen kwam ik uit het winkeltje met voor twee dagen broodjes. Wij kopen hier voor vijf personen twee dagen broodjes van het wisselgeld dat we in onze portemonnee hebben. Het was al aardig warm voor de tijd van de dag. Plots zag ik voor de winkel langs een blik verse toeristen voorbij wandelen, vers geschoeid en vrolijk lachend langzaam tegen onze berg op. Ik dacht: "Ik laat eens even zien dat ik hier al een hele poos door de wol geverfd ben en mijn hand niet omdraai voor zo'n hellinkje" en zette er flink de pas in, hen met gezwinde snelheid inhalend. Na 200 meter dacht ik: "Doorlopen, nu mogen ze me natuurlijk onder geen voorwaarde inhalen, dan zien ze dat ik bijna dood ben..." Ik had weer zo nodig wat te bewijzen. Ik weer zo nodig.

Na thuiskomst boven heb ik tien minuten voor dweil in een stoel gehangen. Ik ben nog lang geen inboorling.

Gisteren aten we bij Hotel Beránek (van buiten zo attractief als een afbraakpand in een achterbuurt) in Úpice. Simpel, vriendelijk, Duitstalig (“Wir haben Schnitzel und Gulasch mit Knödel”) en aangekleed als een klassenavond begin jaren 70. Aan een lange tafel zaten zo’n zeven plaatselijke politieagenten; als je die koppen goed bekeek, werd je nieuwsgierig naar de koppen van de plaatselijke onderwereld. Alle uniformen grijsachtig blauw, maar geen uniform gelijk. Grote petten. Grote glazen bier.

Ik deed wat ik fijn vind: ik prikte iets wildvreemds op de Tsjechische menukaart en zag wel wat ervan kwam. Dat was dus heerlijk, iets van Krakonoš Ohen of zoiets, heerlijke vleesprut met rijst, pittig, veel groente, zuur en rotzooi eromheen, zoals bij elk Tsjechisch gerecht.

Toen we dat dus zoals gebruikelijk gevijven met veel woorden, omhaal, ophef en bombarie allemaal aan het onderling verdelen waren, die groente- en zuurbijlagen (een ander zou dat een beetje stilletjes op elkaars bord schuiven, wij doen dat alsof dat de gebeurtenis van de week is: “Wil jij mijn tomaat die lust ik niet geef mij jouw uien maar o maar die lust ik ook wel geef hem niet alle komkommer gêt ik heb mosterd niet al die paprika over mijn vlees maar ernaast dat is witte kool dat lust je wel niet in de asbak pas op niet met je handen geef maar aan papa!”), kwam er een gezin binnen, Nederlands naar al gauw bleek. Zaten bij Trutnov, wisten heg noch steg, spraken amper talen en zwommen al zo’n beetje de hele vakantie in een meertje bij Adršpach, wat achteraf eigenlijk niet mocht. Wat wij aten en of wij wat uitgaanstips voor ze hadden. Natúúrlijk! Wij uiteraard lekker opscheppen over onze ‘gastgidsen’ en alle prima uitstapjes en eetgelegenheden (“utgelegnhedede” staat er op een advieskaartje in ons appartement, maar dat lijkt me fout...) en dan hadden ze nog genoeg keuze, de resterende drie vakantiedagen.

Vanavond lopen we wat te winkelen in Náchod, komen we ze - o toeval! - tegen, waren ze van al die tips uitgerekend naar het Rozkoš meer geweest: zwemmen en bakken. Fantasie is iets heel persoonlijk.

(Augustus 1995)

Epilogisch

Als ik de keuken binnenloop, is ze net bezig het vlees voor de bami te snijden. Met een groot mes deelt ze in de lengte een kipfilet in gelijke repen. Dan legt ze een aantal stukken naast elkaar en zet het mes er dwars in. De repen filet laten zich telkens in rijtjes kleine, roze blokjes aan de kant schuiven.

Ik ga naast haar staan en leun tegen het aanrecht.

“Soms wou ik dat ik niet zoveel van je hield” zeg ik tegen haar.

“Ik heb het zonder dat al druk genoeg.”

Verbaasd kijkt ze me aan. Dan glimlacht ze en zegt zachtjes:

“Ik voel me niet schuldig.”

“Het is ook niet jouw schuld. Ik heb het helemaal aan mijzelf te danken.”

(November 2008)

Verantwoording

Zeventien is een hoofdstuk uit *Plantsoen Met Zulke Houten Bomen*, het boek dat ik in mei 2004 heb uitgebracht in een oplage van 100 stuks (het kunnen er ook 80 geweest zijn - nou ja, in ieder geval meer dan 50) ter gelegenheid van de vijfnegentigste verjaardag van mijn oma. **De afrekening** maakt in datzelfde boek deel uit van hoofdstuk Twintig en is een waar gebeurd verhaal over mijn grootouders.

Plat & zachtjes en **Zwaar** zijn verhalen uit mijn boek *De Pineut*, dat al sinds november 2007 op de spreekwoordelijke plank ligt te wachten om uitgegeven te worden, maar waar tot op heden geen uitgever kennelijk zijn handen nog aan durft te branden.

Het verhaal **De vijfde hoofdzonde** is een gedeelte uit een hoofdstuk van *De Zoon Van De Kruidenier* - dit boek hoop ik toch in de loop van 2009 uit te kunnen geven in een oplage van meer dan slechts het aantal leden van mijn familie.

Tikje te veel Bogart is een fragment uit één van de achttien voltooide hoofdstukken van de misdaadroman waaraan ik al zo'n negen jaar nu en dan zit te schrijven tussen de bedrijven door en die (net als mijn half affe kinderboek) onderhand nodig uit mijn hoofd moet.

De ouder is afkomstig uit het in 2006 in een oplage van 1000 exemplaren uitgegeven boekje *Tien Over Tien*, dat ik mocht schrijven in opdracht van de Academie Bedrijfskunde & Ondernemen van Saxion Hogescholen t.g.v. het tienjarig bestaan van de opleiding Small Business & Retail Management.

Ik heb een drietal willekeurige stukken van een lang vakantieisverslag uit 1995, (hand)geschreven tussen 27 juli en 15 augustus van dat jaar in Malé Svatoňovice in Tsjechië, hier en daar aangepast en bijgeknipt. Die flarden vormen nu samen **Pozor pes**.

Een belevingswereld van verschil en Geen kunst aan verschenen eerder als Buitenplaats-columns, die ik sinds juni 2000 schrijf voor *Almelo's Kerknieuws*.

De Verbazing van Nederland en Goed oefenen in langzaam praten zijn eerder verschenen op de website van muziekmagazine *OOR* waarvoor ik sinds februari 2005 tweewekelijks een column (Trommelvlies) schrijf.

Een stuk van **Beren dan maar weer** (om precies te zijn: die twee alinea's over 'van je hobby je werk kunnen maken') komt uit een Trommelvlies van juli 2008 en het citaat van Joe Jackson heb ik uit zijn boek *A Cure For Gravity* (1999) geplukt. Verder werd dit inleidende verhaal speciaal voor dit boekje geschreven.

De kanttekening, Een leerzame zondagmiddag, Druk druk druk druk druk en de epiloog werden eveneens nog niet eerder gepubliceerd.

De onverbidelijke soundtrack bij de eerste tien jaar Theo Promotor

Het is weer hetzelfde liedje. Wie mij kent, weet dat het een onmogelijke opdracht was die ik mijzelf had gegeven: maak een lijst met toepasselijke liedjes om dit jubileum muzikaal te benadrukken en te vergezellen. Het bleek een onuitvoerbare taak.

Mijn muziekgeheugen maakte overuren, ik associeerde mij een ongeluk. Op een gegeven moment had ik een lijst van ruim 120 nummers en dat vond (zelfs) ik toch een beetje te veel van het goede. Kill your darlings - ik ben er niet goed in. De verzamelaar in mij maakt de dienst uit.

Want er moet vanzelfsprekend een nummer van Thé Lau in de lijst staan, van Spigt, van Spinvis en ook van Vrienten. Elvis Costello en Joe Jackson mogen uiteraard niet ontbreken, evenals Buddy Holly en Rufus Wainwright. En waar zijn Godley & Creme, Zappa, Hawksley Workman, Herbert Grönemeyer, Björk en Keziah Jones? Bram! Ver! Meu! Len!
Ik bedoel maar - niet te doen.

Die complete lijst zal ik binnenkort misschien een keer op mijn website zetten, hoewel ik niets kan beloven (nogmaals: u kent mij). Maar de sterkste 15 wil ik u niet onthouden.

Prince – **1999**

Dave Brubeck – **Take five** (*tweemaal spelen*)

Francis Dunnery – **Give up your day job**

Tom Waits – **New coat of paint**

Elton John – **Teacher I need you**

Matt Bianco – **More than I can BEAR**

De Kift – **De jubilaris**

Clap Your Hands Say Yeah – **Clap your hands!**

Michael Brecker – **The cost of living**

Dalbello – **Wait for an answer**

The Nits – **Indoor painting (outdoor sketching)**

Claudia de Breij – **Gesprekken van eb en vloed**

The Beach Boys – **God only knows**

Getaway – **Brainstorm newsflash**

The Beatles – **Paperback writer**

“Happe?”
“Nee jochie, dat kun je niet eten. Da’s blauw!
Dit is een plastic bordje met verf.
Daarmee maakt opa een tekening op de muur
voor je nieuwe broertje. Snap je dat?”
“...”
“Wat is er, geloof je me niet?”
“Opa?”
“Ja Mees?”
“Doe-doei.”